

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	1
Hoofdstuk 2	Theoretisch kader en onderzoeksvragen	6
2.1.	Inleiding	6
2.2.	Sociaal leren theorie	6
2.3.	Subculture benadering	8
2.4.	Relatie vechtsport en criminaliteit	10
2.5.	Onderzoeksvragen	11
Hoofdstuk 3	Onderzoeksmethoden	14
3.1.	Casusbeschrijving	14
3.2.	Interviews	14
3.3.	Veldwerk	17
3.4.	Data-analyse	18
3.5.	Reikwijdte en validiteit	19
3.6.	Obstakels en wetenswaardigheden	19
Hoofdstuk 4	Beschrijving van de verschillende casus	22
4.1.	De verschillende casus	22
4.2.	Overige voorbeelden	31
4.3.	Ordering data	
Hoofdstuk 5	De vechtsportwereld en het criminele milieu nader bekeken	33
5.1.	De vechtsportwereld	33
5.2.	Het criminele milieu	40

Hoofdstuk 6	Beantwoording onderzoeksvragen	43
6.1.	Wat was er voor de persoon het eerst , deelname aan de vechtsport of deel uitmaken van het criminele milieu?	43
6.2.	Hoe verdienen vechtsporters de kost?	44
6.3.	Welke carrièremogelijkheden hebben (bekende) vechtsporters na, dan wel naast, hun sportcarrière?	45
6.4.	Wat voor een soort positie bekleden vechtsporters in het criminele milieu?	46
6.5.	Waar hebben de vechtsporters de benodigde kennis en vaardigheden voor hun criminele carrière opgedaan?	47
Hoofdstuk 7	Conclusie en aanbevelingen	48
7.1.	Samenvatting van het onderzoek	48
7.2.	Conclusie: Bestaat een relatie tussen vechtsport en het criminele milieu?	49
7.3.	Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek	50
Literatuurlijst		52

Hoofdstuk 1   Inleiding

Vaak wordt beweerd dat het beoefenen van een vechtsport goed zou zijn voor de jeugd. Kinderen zouden hierdoor sociale vaardigheden leren en daarnaast zouden zij op deze wijze hun eventuele agressie kunnen kanaliseren. Door hun agressie tijdens de training kwijt te raken, zouden kinderen rustig(er) worden. De Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessfederatie (KNKF) heeft bijvoorbeeld onlangs het programma “Tijd voor Vechtsport” ontwikkeld. Dit is een vijfjarig programma dat er op gericht is vechtsport toegankelijk te maken voor allochtone jeugd. Het programma richt zich op de allochtone jeugd, om de integratie van deze groep in de samenleving te bevorderen en daarnaast het gevoel van zelfcompetentie en weerbaarheid bij deze groep te vergroten. Volgens de KNKF hebben juist vechtsporten de mogelijkheid de allochtone jeugd te bereiken en door middel van de juiste begeleiding normen en waarden, discipline en wederzijds respect te realiseren. Een van de beoogde doelen is het verminderen van problematisch agressief gedrag van allochtone jeugd (www.knkf.nl).

Ondanks de interesse in vechtsporten en de discussie over de effecten ervan op de jeugd, blijkt hier weinig wetenschappelijk onderzoek naar gedaan te zijn. De bestaande onderzoeken lijken niet tot een consistente uitkomst te komen ten aanzien van de invloed die vechtsport heeft op de jeugd (Theeboom, 2002). Naast positieve geluiden rondom vechtsporten, bestaat ook onderzoek dat een heel ander beeld van vechtsporten en de invloed hiervan op de jeugd geeft. Recentelijk heeft een nieuw en zeer uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar het effect van deelname aan vechtsporten op jeugdigen. Uit dit onderzoek van de *Universitetet i Bergen* (Universiteit van Bergen), Noorwegen, blijkt dat deelname aan krachtsporten en vechtsporten, waaronder (kick)boksen, juist leidt tot een toename of verergering van antisociale verwickelingen. Dit onderzoek vond plaats onder een grote groep elf- tot dertienjarige jongens uit de plaats Bergen, Noorwegen. De jongens die gedurende het onderzoek een krachtsport (vechtsporten daarbij inbegrepen) beoefenden, bleken meer dan anderen betrokken te zijn bij vechtpartijen. Tevens gebruikte deze groep vaker wapens, spijbelde vaker en stal meer. Ook pleegden deze jongens meer vernielingen (Endresen e.a., 2005).

In het Noorse onderzoek is geen sprake van selectie effecten. Het aanwezig zijn van dergelijke effecten zou betekenen dat de jongeren, die krachtsporten gaan beoefenen, al van begin af aan gekarakteriseerd kunnen worden door een verhoogde mate van antisociale gedragingen. Dit lijkt echter niet het geval te zijn. Daarnaast is het onderzoek gedaan binnen een relatief grote onderzoeksgroep. Gedurende een periode van twee jaar zijn 477 jongens

met een leeftijd tussen de elf en dertien jaar gevolgd, waarbij op drie tijdstippen een meting heeft plaatsgevonden. Vanwege het gebruik van een de relatief grote onderzoekgroep en het ontbreken van selectie effecten, zijn de uitkomsten van dit onderzoek zeer betrouwbaar.

Bij de uit het Noorse onderzoek gebleken toename van antisociale gedragingen spelen een tweetal mechanismen een grote rol. Ten eerste speelt het herhaaldelijk in contact komen met een zogenaamde “machocultuur” hoogst waarschijnlijk een belangrijke rol. Deze macho-cultuur behelst machogedragingen, -normen en -idealen, met een sterke focus op spieren, fysieke kracht en een geloof in de waarde van stoerheid. Waarschijnlijk wordt binnen deze machocultuur ook waarde gehecht aan het overtreden van maatschappelijke normen.

Ten tweede is het uitoefenen van de krachtsport zelf, sterk van invloed op het vertonen van antisociaal gedrag. Bij het uitoefenen van een vechtsport worden agressieve gedrags-repertoires eigen gemaakt. Vechtervaringen kunnen de vechttechnieken van iemand vergroten en verbeteren, maar kunnen ook het agressieve gedrag van iemand verergeren. Het spelenderwijs (vechtenderwijs) leren van agressieve gedragingen en de blootstelling aan agressieve rolmodellen gedurende het trainen, kunnen bijdragen aan een verergering van het agressieve en antisociale gedrag in de trainingssituatie, alsmede in andere settings. Dat dergelijke gedragingen niet alleen in de trainingssituatie, maar ook in andere settings gaan voorkomen, heeft te maken met het zogenaamde “generaliseren”. Deze uitleg van de toename en verergering van antisociale gedragingen bij de uitoefening van krachtsporten, haakt aan de bij de sociaal leren theorie.

Tuur en Brilleman

Kort gezegd komt het Noorse onderzoek er op neer dat het deelnemen aan een vechtsport kan zorgen voor een toename of verergering van iemands antisociale gedragingen. Een voorbeeld van een bekende vechtsporter, van wie mogelijk zou kunnen worden gezegd dat door deelname aan een vechtsport diens antisociale gedragingen zijn toegenomen of verergerd, is de voormalig profbokser Regilio Tuur.

De boksloopbaan van Regilio Tuur begint in 1987, wanneer hij de bronzen medaille wint bij de Europese bokskampioenschappen voor amateurs. Een jaar later gaat hij naar de Olympische spelen in Seoul, waar hij strandt in de kwartfinales. Uiteindelijk vertrekt hij naar de Verenigde Staten en bokst aldaar als professional verder. Dat levert hem veel overwinningen en titels op. In 1996 beëindigt hij zijn bokscarrière, om vervolgens in 2001 en 2002 nog vier maal in de ring te staan.

Naast deze glorieuze bokscarrière, bestaat ook een minder florissante kant van het leven van de bokser Regilio Tuur. Zo wordt Tuur in 1999 veroordeeld tot een taakstraf voor de mishandeling van zijn ex-vrouw. Een jaar later wordt hij opnieuw veroordeeld tot een taakstraf voor de mishandeling van zijn vriendin, deze keer in combinatie met vrijwillige agressietherapie. Vervolgens wordt Regilio Tuur in 2003 veroordeeld tot vijftien maanden gevangenisstraf. Wederom heeft hij zijn vriendin mishandeld. Daarnaast komt in het vonnis ook de mishandeling van een politieagent aan de orde. In totaal krijgt hij twintig maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf, omdat ook een oude voorwaardelijke gevangenisstraf van vijf maanden ten uitvoer wordt gelegd (*De Volkskrant*, 20 september 2003, *De Volkskrant* 28 april 2005).

Uit de omschrijving van deze minder glorieuze kant van de levensloop van Regilio Tuur, blijkt dat hij zijn fysieke kwaliteiten, die hij door jarenlang intensief trainen en in de ring staan, heeft opgebouwd, blijkbaar ook in een andere setting toepast. Een setting ver buiten de ring, waar dergelijke gedraging op het eerste gezicht niet thuis horen. Het lijkt er dan ook op dat de verergering van het antisociale gedrag, wat in het hierboven genoemde Noorse onderzoek naar boven komt, ook in het leven van Regilio Tuur heeft plaatsgevonden.

Naast het huiselijk geweld uit de casus van Regilio Tuur, zijn ook voorbeelden te geven van vechtsporters die een heel ander soort deviant gedrag vertonen. Een voorbeeld van een vechtsporter, wiens antisociale verwickelingen duiden op een connectie met het criminele milieu, is de kickbokser André Brilleman. Begin jaren tachtig is hij wereldkampioen kickboksen. Tijdens zijn vechtsportcarrière krijgt hij via zijn contacten op de sportschool een baan als lijfwacht van Klaas Bruinsma. Enkele jaren later, in 1985, wordt hij echter vermoord en in stukken gesneden. Zijn lichaam wordt uiteindelijk in een vat vol beton uit de Waal opgevist (Van der Hoeven, 2005). Ook in dit voorbeeld lijkt het er op dat een verergering van de antisociale verwickelingen heeft plaatsgevonden, deze keer eindigend in een voor Brilleman fatale link met het criminele milieu.

De voorbeelden van Tuur en Brilleman lijken op het eerste gezicht weinig met elkaar te maken te hebben. Tuur maakt zich immers schuldig aan huiselijk geweld, terwijl Brilleman zich zogezegd op het "criminele pad" begeeft. Het zijn echter twee voorbeelden van bokkers bij wie de bokscarrière waarschijnlijk heeft gezorgd voor een toename of verergering van hun antisociale gedragingen. Zoals reeds gezegd, geeft het Noorse onderzoek aan dat twee elementen van belang zijn bij de verergering van iemands antisociale gedragingen: het uitoefenen van de vechtsport zelf én het herhaaldelijk in contact komen met een machocultuur. Het lijkt er op dat bij Tuur het uitoefenen van de vechtsport zelf heeft gezorgd

voor een verergering van zijn antisociale gedragingen en zijn agressieve gedrag. Ook het herhaaldelijk in contact komen met een machocultuur zal hierbij een rol hebben gespeeld, maar deze rol is waarschijnlijk kleiner geweest dan de uitoefening van de vechtsport zelf. Ondanks het feit dat de gedragingen van Tuur niet door de beugel kunnen, zijn ze niet kenmerkend voor het zogenaamde criminele milieu. De verergering van zijn agressieve gedragingen heeft geresulteerd in het meermalen plegen van huiselijk geweld en daarnaast het mishandelen van een politieagent. De gedragingen van Brilleman daarentegen hadden wel alles met het criminele milieu te maken. Hij kwam via zijn sportschool in aanraking met dit milieu en ging hier uiteindelijk ook deel van uitmaken. In het levensverhaal van Brilleman lijkt juist het contact met de machocultuur het meest op de voorgrond te staan. Deze cultuur van machogedragingen hecht waarde aan stoerheid en wellicht ook aan de overtreding van maatschappelijke normen. De binnen deze machocultuur geldende normen en waarden lijken ook binnen het criminele milieu voor te komen. Naast deze machocultuur zal ook bij Brilleman het uitoefenen van de vechtsport zelf een niet onbelangrijke rol hebben gespeeld.

In het onderhavige onderzoek zal verder ingegaan worden op vechtsporters zoals Brilleman. Dat wil zeggen Nederlandse vechtsporters die naast de vechtsportwereld ook in het criminele milieu verkeren. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om vechtsporters, die geweldsdelicten en/of drugsgelateerde delicten plegen. Vechtsporters zoals Tuur, waarbij de gewelddadige gedragingen (in casu huiselijk geweld) los staan van het zogenaamde criminele milieu, zullen verder buiten beschouwing gelaten worden. Voor meer informatie over huiselijk geweld wordt verwezen naar 'Geweld Binnen en Buiten' (Lünnemann & Bruinsma, 2005) en 'Partnergeweld in Nederland' (Wittebrood & Veldheer, 2005).

Het aangehaalde voorbeeld van André Brilleman staat niet op zichzelf. Nogal wat bekende vechtsporters, die hun sporen binnen de vechtsport verdiend hebben, zijn op enig moment tijdens hun leven in contact gekomen met politie en justitie. Een tamelijk eenvoudige zoektocht via internet en Krantenbank levert een flink aantal gevallen van bekende en gelauwerde vechters op, die met justitie in aanraking zijn gekomen. Huiselijk geweld, zoals in het geval van Regilio Tuur, werd reeds genoemd, maar meer opvallend zijn vechtsporters die op de een of andere wijze verbonden zijn (geweest) met het criminele milieu of zelfs de georganiseerde misdaad. Ik noemde hiervoor reeds André Brilleman. Andere voorbeelden zijn Rudy Lubbers, Willem Ruska, Eddy Smulders en Peter Smit.

Wat is nu de verklaring van dit laatste fenomeen? Wat is de relatie tussen de vechtsportwereld en het criminele milieu? Is de oorzaak gelegen in een leerproces en zijn de conclusies uit het Noorse onderzoek ook van toepassing op Nederlandse gevallen?

Zoals hierboven reeds is genoemd, vond het Noorse onderzoek plaats binnen een groep jongens tussen de elf en dertien jaar. Deze jongens kwamen uit het basisonderwijs en vervolgonderwijs en hadden verder geen bijzondere kenmerken. Het was zogezegd een dwarsdoorsnede van deze bevolkingsgroep. In het onderhavige onderzoek zullen de uitkomsten van het Noorse onderzoek vergeleken worden met de levenswandel van (bekende) Nederlandse vechtsporters. Op deze manier zal een verbijzondering ten opzichte van het Noorse onderzoek plaatsvinden.

In de volgende hoofdstukken wordt de relatie tussen vechtsport en criminaliteit, die in het longitudinale onderzoek uit Noorwegen reeds aan het licht is gekomen, verder uitgediept aan de hand van een aantal casus. In hoofdstuk 2 worden allereerst de criminologische theorieën waar dit onderzoek op gebaseerd is – de sociaal leren theorie en de subculture benadering – nader beschreven. Ook wordt in dit hoofdstuk de kern van de relatie tussen vechtsport en criminaliteit beschreven, waarbij een aantal onderzoeksvragen wordt geformuleerd. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 3 de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. In hoofdstuk 4 zullen de casus van enkele vechtsporters beschreven worden, waarna in hoofdstuk 5 de vechtsportwereld en het criminele milieu aan de hand van de interviews en het veldwerk in kaart worden gebracht. Vervolgens zullen in hoofdstuk 6 de onderzoeksvragen aan de hand van de casusposities en de overige gevonden data beantwoord worden. Tot slot zal hoofdstuk 7 het onderzoek afsluiten met een conclusie en aanbevelingen.

Hoofdstuk 2   Theoretisch kader en onderzoeksvragen

2.3.   Inleiding

Uit het in het vorige hoofdstuk aangehaalde Noorse onderzoek blijkt dat bij de relatie tussen vechtsport en criminaliteit twee mechanismen een rol spelen. Ten eerste speelt de beoefening van de vechtsport zelf een grote rol. Ten tweede is het herhaaldelijk in contact komen met een zogenaamde machocultuur van grote invloed. Deze twee mechanismen kunnen vertaald worden naar twee criminologische theorieën: de sociaal leren theorie en de subculture benadering.

Om het voorgaande in perspectief te kunnen plaatsen, zullen hieronder eerst deze beide theorieën kort beschreven worden. De sociaal leren theorie en de subculture benadering behoren binnen de criminologie tot dezelfde stroming. Beide theorieën behoren tot het sociaal leren in de ruime zin van het woord. Na de beschrijving van beide theorieën zal de relatie tussen vechtsport en criminaliteit aan de hand van deze theorieën geschetst worden. Vervolgens zal de kern van deze relatie tussen vechtsport en criminaliteit beschreven worden en eindigt het hoofdstuk met de vijf onderzoeksvragen, die ik in het kader van dit onderzoek (in hoofdstuk 6) zal trachten te beantwoorden.

2.2.   Sociaal leren theorie

Differentiële-associatietheorie

Centraal binnen de stroming van de differentiële associatie en het sociaal leren staat het feit dat crimineel gedrag, net als elk ander gedrag, geleerd wordt van anderen. De belangrijkste theorie binnen deze stroming is de differentiële-associatietheorie van E.H. Sutherland. Deze theorie bestaat uit een negental stellingen. Kern van deze theorie is de stelling dat iemand crimineel gedrag gaat vertonen door een overmaat aan definities, die positief zijn ten aanzien van wetsovertredingen boven definities die negatief zijn ten aanzien van wetsovertredingen. De mate waarin je in aanraking komt met de positieve definities ten aanzien van bepaald gedrag, bijvoorbeeld deviant gedrag, bepaalt in hoeverre je zelf ook dit gedrag zal gaan vertonen (Bruinsma, 2001).

Sociaal leren theorie

Akers en Burgess hebben belangrijke wijzigingen aangebracht aan de oorspronkelijke differentiële-associatietheorie van Sutherland. Zij hebben een zogenaamde sociaal leren

theorie ontwikkeld. De theorie van het sociaal leren legt de nadruk op de cognitieve en sociale aspecten van het leren. De sociaal leren theorie van Akers en Burgess veronderstelt dat gedrag, dat vaker wordt beloond en aangemoedigd en dat daarnaast meer wordt aangeduid als zijnde goed, vaker zal worden herhaald dan gedrag dat juist wordt gestraft en als slecht wordt aangeduid. Zij gebruiken de bekende theorieën van Pavlov en Skinner om het sociaal leren te verklaren. Bij de sociaal leren theorie staat de gedachte centraal, dat iedereen zijn gehele leven voortdurend wordt beïnvloed van buitenaf. Hierdoor worden op het ene moment gedragingen en/of gedachten aangeleerd en op het andere moment worden gedragingen en/of gedachten afgeleerd. Akers en Burgess menen dan ook dat straffen een grote rol speelt bij het sociaal leren, net als het benoemen van gedragingen als slecht of fout. (Bruinsma, 2001)

Akers heeft de sociaal leren theorie vervolgens nader uitgewerkt. Zijn sociaal leren theorie richt zich op vier hoofdthema's. Deze thema's zijn; differentiële associatie, definities, differentiële versterking en imitatie.

De differentiële associatie is ook bij Akers de belangrijkste bron van het sociaal leren. Het gaat hierbij om de patronen van interactie met anderen, om wiens definities het gaat. Dit wil zeggen het proces waarin iemand wordt blootgesteld aan positieve dan wel negatieve definities ten aanzien van bepaald gedrag. Wat definities betreft gaat het om de waarde die aan het eigen gedrag worden gehecht. Deze definities kunnen positief, negatief of neutraal zijn. Differentiële versterking heeft betrekking op de werkelijke of verwachte consequentie van een bepaalde gedraging. Imitatie, tot slot, slaat op het observeren van de gedragingen van anderen. Het sociaal leren begint volgens Akers met de differentiële associatie van het individu met anderen. Deze anderen hebben een voorkeur voor bepaald gedrag. Het gedrag dat zij vertonen kan vervolgens geïmiteerd worden. Naast dit voorbeeldgedrag voorzien zij ook in sociale versterkers voor het gedrag (Vold e.a., 2002).

Vechtsport en sociaal leren

Uit het Noorse onderzoek blijkt dat het beoefenen van de vechtsport zelf, sterk van invloed is op de verergering of toename van antisociale gedragingen. Het trainen zorgt er voor dat agressieve gedragsrepertoires eigen gemaakt worden. De opgedane vechtervaringen zullen niet alleen iemands vaardigheden in het vechten verbeteren, maar ook zorgen voor een toename van het totaal aantal agressieve en antisociale gedragingen. De blootstelling aan agressieve rolmodellen zal door het zogenaamde generaliseren niet alleen zorgen voor een toename van de antisociale en agressieve gedragingen binnen de trainingssituatie, maar ook daar buiten (Endresen e.a., 2005). Binnen de vechtsport zullen kinderen blootgesteld worden

aan een veelheid van positieve definities ten aanzien van agressief gedrag. Het is duidelijk dat de imitatie, waar het bij de sociaal leren theorie van Akers om draait, binnen de vechtsportsituatie zeker aan de orde is. Naar de trainer of coach wordt opgekeken en het gedrag dat zij vertonen of aanmoedigen zal geobserveerd en vervolgens geïmiteerd worden door hun leerlingen. Een dergelijke imitatie hoeft zich natuurlijk niet te beperken tot de trainer of coach, ook andere vechters kunnen als rolmodel gezien worden en vervolgens geïmiteerd worden.

2.3. Subculture benadering

Zoals gezegd, speelt naast het deelnemen aan de vechtsport zelf, ook het herhaaldelijk in contact komen met een machocultuur een rol in de verergering van agressieve en antisociale gedragingen. Het begrip machocultuur is binnen de criminologie te herleiden naar de subculture benadering. Bij deze benadering ligt de nadruk op cultuurconflicten tussen enerzijds de dominante cultuur van de meerderheid en anderzijds de subculturen van groepen, die hier geen deel van uit maken. De normen, waarden en codes die binnen de subcultuur gelden, worden gemakkelijk door de hele groep overgenomen.

Een subcultuur hoeft echter niet een totaal andere cultuur dan de dominante cultuur te zijn. Het is goed mogelijk dat een groot gedeelte van de gedachten, ideeën, normen en waarden van beide culturen met elkaar overeenkomen en dat ze slechts op een bepaald gebied verschillen. Soms verschillen de waarden van de subcultuur slechts in geringe mate van de waarden van de dominante cultuur. Het is daarnaast mogelijk dat normen en waarden van verschillende culturen niet zozeer van elkaar verschillen, maar loodrecht tegenover elkaar staan. In dat geval wordt ook wel van een contracultuur gesproken in plaats van een subcultuur (Wolfgang e.a., 1967).

Het begrip subcultuur kan zeer ruim worden opgevat. Oorspronkelijk werd deze term voornamelijk gebruikt bij onderzoeken naar andere culturen, zoals bijvoorbeeld de Amish of de Mormonen in de Verenigde Staten. De Amish en de Mormonen zijn, vanwege hun etnische achtergrond, subculturen met een duidelijk afgebakend karakter. Later is men het begrip subcultuur ook gaan gebruiken bij de bestudering van andere groepen in de samenleving, zoals bijvoorbeeld bij *gangs* (Wolfgang e.a., 1967, Brake, 1985). Bij *gangs* en andere jeugdsubculturen bestaat geen duidelijke etnische afbakening, waardoor het een minder vastomlijnd geheel is waarbij naar andere kenmerken, zoals bijvoorbeeld kleding, muziek en tatoeages, gekeken moet worden.

De term jeugdsubcultuur is ontstaan in de jaren zestig van de vorige eeuw. Aan de basis van al het onderzoek naar jeugdsubculturen staat de Universiteit van Birmingham. Hier werd aan het *Centre for Contemporary Cultural Studies* (CCCS) de term jeugdsubcultuur ontwikkeld, ter vervanging van de term jeugdcultuur. Het CCCS deed tot voor kort (het CCCS is inmiddels opgeheven) onderzoek naar verschillende jeugdsubculturen in Groot-Brittannië. De differentiatie van de verschillende jeugdsubculturen komt volgens hen vanuit de verschillende sociale situaties waarin zij ontstaan. Zo vonden in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw in Groot-Brittannië enkele grote culturele veranderingen plaats. De traditionele arbeiderswijken verdwenen en er ontstond een consumptiemaatschappij. Deze veranderingen leden tot grote culturele spanningen. De verschillende jeugdsubculturen zijn, volgens het CCCS, een antwoord op deze culturele crisis. Het is een ritueel verzet, waarbij de jeugdsubcultuur zich een specifieke stijl aanmeet. Deze specifieke jeugdstijl bestaat uit het combineren van materialen, zoals muziek, kleding en taalgebruik, die ze buiten de traditionele cultuur vinden. Op die wijze ontstaat uiteindelijk een specifieke jeugdstijl, die zich onderscheidt van de traditionele cultuur, maar waarbij een duidelijke overeenkomst tussen beide culturen blijft bestaan. Binnen de jeugdstijl bestaat volgens het CCCS een zeer sterke interne coherentie tussen de verschillende materialen, die gecombineerd worden (Frank en Elchardus, 2001).

Vechtsport en subcultuur

Uit het bovenstaande blijkt dat de term subcultuur zowel voor zeer tastbare culturen, zoals het reeds eerder aangehaalde voorbeeld van de Amish en de Mormonen, als voor veel minder tastbare groepen in de samenleving wordt gebruikt. De subcultuur, die in het Noorse onderzoek aan de orde komt en ook in het huidige onderzoek verondersteld wordt, is de "machocultuur" die, mogelijkwerwijs, binnen de vechtsportwereld bestaat.

Het begrip machocultuur ligt in dezelfde lijn als de jeugdsubculturen waarnaar het CCCS onderzoek deed. Het gaat hierbij om een subcultuur zonder duidelijke afbakening, maar waarbij een combinatie van gedachten en gedragingen de leden van deze subcultuur onderscheiden van de dominante cultuur. Deze machocultuur behelst machogedragingen, -normen en -idealen, met een sterke focus op spieren, fysieke kracht en een geloof in de waarde van stoerheid en misschien ook in het overtreden van maatschappelijke normen (Endresen e.a., 2005). Deze normen en waarden, die binnen de machocultuur gelden, kunnen gemakkelijk door de subgroep overgenomen worden. Om die reden zou het belang van fysieke kracht en stoerheid steeds belangrijker voor de individuele groepsleden kunnen worden.

Binnen de vechtsportwereld is men zeer verbonden met de vechtschool waar men traint. De vechters van een vechtschool worden gekenmerkt door een sterk wij-gevoel. Redenen hiervoor zijn het gezamenlijk en ritmisch uitvoeren van oefeningen, de zware inspanningen die geleverd moeten worden en de hardheid van de trainingen. Dat vechters deel uitmaken van een hechte groep is duidelijk te zien bij wedstrijd gala's. De vechters komen nooit alleen "op", zij worden door hun trainer en helpers naar de ring begeleid (Bottenburg & Heilbron, 1996). Binnen een dergelijke hechte groep zullen gedragingen snel overgenomen worden.

2.4. Relatie vechtsport en criminaliteit

Zoals hiervoor beschreven, bestaat een relatie tussen vechtsport en criminaliteit. Deze relatie kan verklaard worden vanuit de sociaal leren theorie en de subculturele benadering. Dat er een relatie bestaat is in het geval van jeugdigen duidelijk bewezen in het reeds meerdere malen aangehaalde Noorse onderzoek. Het is, naar mijn mening, plausibel aan te nemen dat een dergelijke relatie ook bestaat bij volwassen vechtsporters. Er bestaat een tamelijk lange rij met namen van criminele vechters, dat zal hierna duidelijk worden, waardoor zich bij het publiek een beeld van verwevenheid tussen vechtsport en het criminele milieu wordt gevormd.

De term "crimineel milieu" wordt veelvuldig gebruikt, zowel in de media als in wetenschappelijk onderzoek. Desondanks is geen eenduidige beschrijving te geven wat wel of niet onder deze term valt. Dit verschilt per context, waarin deze term gebruikt wordt. De ene keer betreft het enkel het milieu van de zware (georganiseerde) criminaliteit, de ander keer beslaat de term ook het gebied van de kleinere criminaliteit van bijvoorbeeld de winkeldieven. In het onderhavige onderzoek wordt de term crimineel milieu in relatief brede zin gebruikt. Met crimineel milieu wordt in dit onderzoek dat deel van de samenleving bedoeld, waarin de leden van het milieu zelf criminele gedragingen vertonen of dergelijke gedragingen als "normaal" gedrag worden geaccepteerd. Daarbij ligt de nadruk in dit onderzoek niet op de relatief kleine criminaliteit – zoals bijvoorbeeld winkeldiefstallen – maar vooral op gewelddadige gedragingen en drugsgerelateerde criminaliteit.

De kern van de relatie

Volgens mij bestaan het criminele milieu en de vechtsportwereld in beginsel los van elkaar. Vechtsport kan vergeleken worden met voetbal. Het is een tak van sport, die door veel mensen uit alle lagen van de bevolking beoefend wordt. Ook degenen die uiteindelijk opklimmen binnen de vechtsport en bekende vechters worden, komen uit alle lagen van de

bevolking. Desondanks lijken vechtsporters – anders dan bijvoorbeeld voetballers – eerder in het criminele milieu te belanden.

Zoals gezegd spelen bij de verergering van antisociale gedragingen van een bepaald persoon twee mechanismen een rol; het herhaaldelijk in contact komen met een macho-cultuur en het deelnemen aan de vechtsport zelf. Kampioen worden vergt veel van een sporter. Net als in elke andere sport zal ook bij vechtsporten veel getraind moeten worden. Dergelijke trainingen zullen uiteraard op een vechtschool plaatsvinden. Tijdens deze trainingen zal over het algemeen veel aandacht besteed worden aan iemands fysieke kracht en spieren. Het uiteindelijke doel van een (professionele) vechter zal niet alleen het deelnemen aan gevechten zijn, maar juist het winnen van gevechten. Er zal grote waarde gehecht worden aan hoe stoer een vechter is. Wanneer binnen deze cultuur bepaalde personen aanzien hebben verworven, zullen hun ideeën en gedragingen door anderen overgenomen worden. Ook indien dit gedrag niet overeenstemt met de ideeën van de rest van de samenleving (de dominante cultuur). Om een topniveau te bereiken, zullen vechtsporters prioriteiten moeten stellen en rest hen weinig tijd voor andere zaken, zoals bijvoorbeeld het volgen van een opleiding of het hebben van (bij)banen. Ook het vervullen van een “normale” baan zal lastig zijn, onder andere omdat de werktijden van reguliere banen moeilijk in te passen zullen zijn in een intensief trainingsprogramma. Hierdoor zullen vechters worden blootgesteld aan een veelvoud van positieve definities ten aanzien van gewelddadig gedrag; zij verkeren voor het grootste gedeelte van de tijd binnen dezelfde subcultuur. Zij zullen agressieve gedragsrepertoires eigen maken en dit ook buiten de setting van de vechtschool ten toon spreiden. Aan het einde van iemands vechtsportcarrière, zal een andere levensinvulling gevonden moeten worden. Vanwege hun vechtkwaliteiten zullen vechters uitermate geschikt zijn als bodyguard, uitsmijter of bewaker. Dit zijn banen die ook in het criminele milieu veelvuldig voorkomen.

2.6. Onderzoeksvragen

Naar aanleiding van bovenstaande beschrijving van de kern van de relatie tussen vechtsport en criminaliteit zal hieronder een aantal onderzoeksvragen worden geformuleerd, die dit onderzoek probeert te beantwoorden. Elk van de hier onderstaande onderzoeksvragen zal vooraf worden gegaan door een korte toelichting. Deze toelichting geeft een breder beeld van de enge, op het huidige onderzoek toegespitste, onderzoeksvraag.

De vragen (met voorafgaande korte toelichting)

Niemand wordt geboren als een criminele vechtsporter. Ook wanneer iemand in een zeer crimineel milieu geboren wordt en alle familieleden vechtsporten beoefenen, wil dit niet per definitie zeggen dat diegene een criminele vechtsporter is. Eén van de twee werelden, het criminele milieu óf de vechtsportwereld, zal in eerste instantie op de voorgrond hebben gestaan. Om uit te vinden of een relatie bestaat tussen vechtsport en criminaliteit, is het allereerst van belang te onderscheiden welk van de twee werelden het eerst een rol speelde. Gaat het om een vechtsporters die vervolgens in het criminele milieu terechtkomen? Of om criminelen die vechtsporten gaan beoefenen?

1. Wat was er voor de persoon het eerst, deelname aan de vechtsport of deel uitmaken van het criminele milieu?

Het is voor een ieder noodzakelijk inkomen te genereren. De wijze waarop dit gebeurt, verschilt van persoon tot persoon en dit kan op zowel legale als illegale wijze gebeuren. Ook vechtsporters zullen inkomen moeten genereren, zij zullen immers niet vanaf het begin van hun vechtsportcarrière kunnen leven.

2. Hoe verdienen vechtsporters de kost?

Ondanks de wellicht op het eerste oog vreemde vergelijking, worden de lichamen van (top)sporters net als andere gebruiksvoorwerpen na verloop van tijd afgeschreven. Zij hebben als het ware een bepaalde 'houdbaarheidsdatum'. Na verloop van tijd is het lichaam niet langer in staat op het gewenste niveau te presteren. Waarbij gebruiksvoorwerpen na de houdbaarheidsdatum worden vervangen, zal de (top)sporter naar een nieuw gebruik van het lichaam moeten zoeken. Een bekend voorbeeld zijn voetballers die na hun wedstrijdcarrière voetbalcoach of trainer worden. Ook vechtsporters zullen op een gegeven moment hun carrière een andere wending moeten geven.

3. Welke carrièremogelijkheden hebben (bekende) vechtsporters na, dan wel naast, hun sportcarrière?

Binnen elke organisatie staan de leden met elkaar op een bepaalde wijze in verband. Veel organisaties kennen een hiërarchisch verband. Ook binnen het criminele milieu bestaat een

hiërarchisch verband tussen de verschillende individuen. Waar iemand zich bevindt binnen een hiërarchisch verband is onder meer af te leiden aan de positie die bekleed wordt ten aanzien van de andere leden. Geeft iemand leiding aan mensen onder zich, die voor hem werken, of staat iemand zelf onderaan de hiërarchie. Waar een vechtsporter zich binnen de hiërarchie van het criminele milieu bevindt, is te zien aan de positie die hij bekleedt.

4. Wat voor een soort positie bekleden de vechtsporters in het criminele milieu?

Net als voor elke carrière is het ook voor een carrière binnen het criminele milieu van belang bepaalde kennis en vaardigheden te genereren en te bezitten. Over het algemeen zorgt het volgen van een studie voor de benodigde kennis en vaardigheden. Het is echter duidelijk dat er geen studie bestaat ter voorbereiding op een criminele carrière. Binnen het criminele milieu is het wellicht gebruikelijk dat mensen als het ware de organisatie in "groeien", waarbij zij meer en meer ervaring krijgen en op deze manier hogerop komen. Wellicht hebben vechtsporters bepaalde kennis en vaardigheden tijdens hun vechtsportcarrière opgedaan, die tevens van nut zouden kunnen zijn bij werkzaamheden in het criminele milieu.

5. Waar hebben de vechtsporters de benodigde kennis en vaardigheden voor hun criminele carrière opgedaan?

Hoofdstuk 3   Onderzoeksmethoden

Het onderhavige onderzoek naar de relatie tussen vechtsport en criminaliteit is een kwalitatief onderzoek. Naast de theoretische basis uit het vorige hoofdstuk staat een aantal casus centraal. De onderzoeksvragen, die in het vorige hoofdstuk beschreven staan, zullen beantwoord worden met behulp van data die op verschillende manieren zijn verzameld.

In dit hoofdstuk zet ik kort uiteen welke onderzoeksmethoden ik heb toegepast, tegen welke obstakels ik gedurende het onderzoek ben aangelopen en welke zaken mij in het bijzonder zijn opgevallen.

3.1.   Casus beschrijving

Het onderhavige onderzoek is voor een groot gedeelte gebaseerd op casus van bekende vechtsporters. In totaal zijn de casus van acht vechtsporters beschreven. In chronologische volgorde zijn dit: André Brilleman, Chris Dolman, Rudy Koopmans, Rudi Lubbers, Willem Ruska, Nordin Ben Salah , Peter Smit en Eddy Smulders. Drie van hen, André Brilleman, Nordin Ben Salah en Peter Smit, waren ten tijde van het onderzoek reeds overleden.

Deze casus zijn geschetst met behulp van verschillende informatiebronnen, zoals landelijke dagbladen, tijdschriften en boeken. Ook het internet bleek een grote informatiebron. Hierbij heb ik gebruik gemaakt van verschillende vechtsportsites, sites van journalisten en dagbladen, sites van televisieomroepen en de online encyclopedie Wikipedia. Veel van deze bronnen vond ik via het zoekprogramma Google (www.google.com). Daarnaast heb ik gebruik gemaakt van een documentaire over het leven van Rudi Lubbers en een televisie-uitzending van Peter R. de Vries, misdaad-verslaggever. Drie van de beschreven vechters, te weten Rudi Lubbers, Rudy Koopmans en Chris Dolman, zijn via e-mail, brief en/of via bekenden benaderd om hun eigen visie te geven op mijn onderzoeksvragen. Geen van hen heeft echter willen meewerken aan het onderzoek.

3.2.   Interviews

Om meer achtergrond informatie te krijgen over de vechtsportwereld en de criminaliteit die er mogelijk bij komt kijken, heb ik verschillende diepte-interviews gehouden. Alle interviews zijn face-to-face afgenomen, zonder gebruik te maken van opnameapparatuur. De interviews

waren semi-gestructureerd van opzet. Er werd gebruik gemaakt van een itemlijst, waarop voor het onderzoek relevante onderwerpen stonden opgesomd. Deze itemlijst werkte als geheugensteuntje, zodat alle relevante onderwerpen behandeld zouden worden. Deze itemlijst werd echter niet achter elkaar afgewerkt. Het was een vloeiend interview, waarbij slechts af en toe op de itemlijst werd gekeken om vervolgens een nieuw onderwerp te sprake te brengen. Tijdens het interview zijn aantekeningen gemaakt. Deze aantekeningen zijn direct na het interview uitgewerkt, zodat een zo volledig en juist mogelijke weergave van het interview werd verkregen.

Ondanks dat het onderwerp van dit onderzoek (de relatie tussen vechtsport en criminaliteit) duidelijk lijkt, verschilde mijn manier van vragen stellen in de diverse interviews van keer tot keer. Wanneer respondenten niet geneigd waren veel informatie te verstrekken, probeerde ik de vragen abstracter te maken. Hierdoor waren de respondenten eerder geneigd hun visie te geven, aangezien het duidelijk niet enkel om hun sport of hun sportschool ging. Andere respondenten, die juist op een abstracter niveau over de vechtsport en het criminele milieu praatten, probeerde ik af en toe persoonlijke voorbeelden te laten vertellen. Op deze manier kon ik de verkregen de informatie beter in perspectief plaatsen.

In totaal zijn acht interviews gehouden, met negen verschillende respondenten. Eén van de interviews was een dubbelinterview. De interviews duurden gemiddeld tussen de anderhalf en twee uur. Uitzondering hierop was het interview met een wijkteamchef van de politie. Dit interview duurde slecht drie kwartier.

Om te voorkomen dat het onderzoek is gebaseerd op eenzijdige informatie, heb ik getracht verschillende typen respondenten uit de vechtsportwereld te interviewen. Deze respondenten staan hieronder kort beschreven, om de diversiteit van deze groep aan te geven.

Allereerst heb ik een oud bokskampioen, Fred Royers, geïnterviewd. Fred Royers heeft een indrukwekkende karate- en kickboksloopbaan gehad, waarbij hij veel nationale en internationale titels heeft behaald. Hij heeft lange tijd getraind bij de Amsterdamse Mejiro Gym. Na zijn actieve loopbaan als vechtsporter is hij als verslaggever bij Veronica Sport gaan werken. Sinds 1990 is Royers werkzaam als verslaggever bij Eurosport en is hij onder andere betrokken bij alles wat met vechtsport te maken heeft. Ook is hij als journalist werkzaam bij verschillende vechtsporttijdschriften en heeft hij twee boeken geschreven. Naast dit alles is hij trainer/coach bij Kick-Boxing Arnhem/Sportschool Kreijtz (KBA). Het interview met Fred Royers vond in eerste instantie bij hem thuis in Arnhem plaats, waarna ik hem 's

avonds op zijn sportschool heb bezocht. Op de sportschool heb ik drie verschillende kickbokstrainingsgroepen bijgewoond.

Vervolgens heb ik Erik Hein geïnterviewd. Hij is bewegingswetenschapper en werkt voor de Stichting Kickboksen en Mixed Martial Arts Opleidingen (SKMO). Deze stichting zet zich in voor het verhogen van de kwaliteit van het kickboksen en de beoefening van Mixed Martial Arts (MMA)¹. Dit doet zij onder meer door het verzorgen van opleidingen en cursussen. Ook geeft Erik Hein les aan de opleiding Sport en Bewegen (voormalig CIOS) te Amsterdam. Het interview vond plaats in het sportcentrum van de Vrije Universiteit, waar Erik Hein les geeft. Het interview werd bijgewoond door één van zijn studenten, die hem af en toe bijviel in zijn antwoorden.

Op sportschool FFCarbin/First Class Gym te Diemen heb ik een dubbelinterview gehouden met Robert Westmaas en Marc Lorenzo. Westmaas is organisator van kickboksgala's; hij organiseert meerdere keren per jaar gala's onder de naam "Beat Down". Westmaas is zelf sinds zijn jeugd actief in de vechtsportwereld en traint bij de sportschool van Lucien Carbin; FFCarbin/First Class Gym. Daarnaast verzorgt hij kickbokslessen voor de jeugd in Amsterdam – Zuidoost (de Bijlmer). Ook Lorenzo traint bij de sportschool van Lucien Carbin en neemt regelmatig deel aan kickboksgala's.

Om niet alleen informatie van (kick)boksers te krijgen, heb ik Rob Grande geïnterviewd. Grande heeft 32 jaar lang meerdere vechtscholen gerund, waar met name de sporten karate, ju-jitsu en pencak werden beoefend. Zelf geeft hij les in al deze sporten en heeft hier ook de benodigde aktes voor gehaald. Daarnaast heeft hij veel mensen opgeleid tot leraar in de verschillende vechtsporten. Naast de karatewereld is Grande ook bekend met de kickboks wereld, waardoor hij veel informatie kon geven over de verschillen tussen beide werelden. Het interview vond plaats op zijn werk, hij is hoofd facilitaire dienst bij De Brauw Blackstone Westbroek Advocaten in Amsterdam.

Daarnaast heb ik internationaal karate-icoon Jon Bluming geïnterviewd. Dit interview vond plaats bij hem thuis in De Bilt. Bluming is meester in verschillende Japanse vechtsporten, zoals kyokushin karate, judo, bo jitsu, jodo en lai jitsu (Bluming, 2000). Hij heeft begin jaren '60 van de vorige eeuw het kyokushin karate naar Europa gebracht en is houder van de 10^e

---

¹ Mixed Martial Arts (MMA) is de overkoepelende naam voor vechtsporten waarbij technieken uit verschillende vechtsporten toegepast worden. Free fight en cage fighting zijn vormen van MMA. Binnen het MMA zijn veel technieken toegestaan, waardoor het een zeer harde vechtsport is (www.wikipedia.nl). Ondanks dat MMA een overkoepelende naam is, wordt deze naam vaak gebruikt alsof het een aparte sport is. Er wordt dan niet nader omschreven om welke vechtsportstijl het gaat.

Dan. Dit is de hoogst mogelijke graad binnen het kyokushin karate. Naast Bluming heeft slechts één ander persoon ter wereld deze graad behaald. Bluming heeft uiteindelijk in verschillende landen getraind en lesgegeven, waardoor Japan is uitgegroeid tot zijn tweede vaderland. Tot zijn leerlingen behoren onder andere Wim Ruska en Chris Dolman. In 2000 heeft Bluming een fotoboek gepubliceerd, waarin hij zijn hele vechtoploopbaan beschrijft aan de hand van foto's. Ook dit boek is een bron geweest van informatie voor het onderzoek.

De Britse oud kungfu kampioen Tony Anthony is na zijn vechtcarière aan het werk gegaan als bodyguard en uiteindelijk in een gevangenis Cyprus beland. Tijdens zijn gevangenschap is Anthony bekeerd tot het Christendom. Hij heeft een boek geschreven over zijn ervaringen (De Getemde Tijger) en geeft lezingen in verschillende landen. Ik heb zijn lezing bijgewoond bij de Levensstroom, een evangelische kerkgemeente in Leiderdorp. Na afloop van zijn lezing heb ik hem enkele vragen gesteld.

Uit de interviews en literatuurstudie kwamen meerdere voorbeelden naar voren van vechtsporters die na(ast) hun vechtsportcarière werkzaam zijn in de beveiliging. Om meer informatie over beveiligingswerkzaamheden (en wellicht een mogelijke link met het criminele milieu) te verkrijgen, heb ik Irving Statia geïnterviewd. Statia heeft ruim negen jaar gewerkt in de horecabeveiliging. Hij werkt bij verschillende uitgaansgelegenheden in verschillende steden. Daarnaast is Statia werkzaam als groepsleider bij een inrichting voor licht verstandelijk gehandicapten met een antisociale gedragsstoornis. Statia houdt zich bezig met bodybuilding en hij gaat meerdere malen per week naar de sportschool. Het interview vond plaats bij hem thuis in Zwolle.

Tot slot heb ik een wijkteamchef van de politie in een middelgrote gemeente in het westen van het land geïnterviewd. Deze wijkteamchef beoefent zelf reeds jaren de vechtsport karate en draagt zorg voor de vechtsportopleiding van zijn team. Hij heeft veel kennis over en contacten binnen de vechtsportwereld. Dit interview vond plaats op het politiebureau.

3.3 Veldwerk

Naast het interviewen van sleutelpersonen binnen de vechtsportwereld heb ik driemaal een vechtgala bijgewoond. Op die manier heb ik met eigen ogen de wereld van het wedstrijdvechten van dichtbij kunnen observeren en beleven. Ook heb ik met verschillende bezoekers kort gesproken. In september 2006 ben ik naar "It's Showtime" in Rotterdam geweest. Dit was een Muay Thai – Free fight Gala. Al voordat de zaal open ging was ik hierbij aanwezig,

zodat ik het van begin tot eind mee zou maken. Tijdens de gevechten en ook tijdens de pauzes heb ik veel door het sportcentrum gelopen en op verschillende plekken gezeten. Daarnaast heb ik langere tijd in de buurt van het vip-rookgedeelte en vipgedeelte rondom de ring gestaan om te kunnen observeren wat voor soort type mensen hier zijn en met wie ze omgaan. Eind november 2006 heb ik het vechtgala “Beat Down” in Amsterdam bijgewoond. Dit gala is kleinschaliger dan “It’s Showtime”, maar ook hier bestaat een vipgebied. Ook bij dit gala heb ik op meerdere plekken geobserveerd, zoals op de tribune en naast het vipgebied. Enkele maanden later, in april 2007, heb ik voor een tweede keer het vechtgala “Beat Down” bijgewoond. In de tussentijd – in maart 2007 – had ik de organisator van het gala (Westmaas) geïnterviewd en heb ik daardoor met meer mensen in gesprek kunnen komen. Tijdens dit gala heb ik daarnaast kort met enkele politieagenten gesproken. Dit gesprek heb ik verwerkt in mijn verslag van het gala en niet als apart interview aangemerkt.

Het gala “It’s Showtime” heb ik van begin tot eind meegemaakt. Dit wil zeggen dat ik vanaf 16.00 uur tot ongeveer twaalf uur ’s nachts aanwezig was. Bij het gala “Beat Down” in november, ben ik van 16.30 tot 23.00 uur aanwezig geweest. Van 17.30 uur tot 18.15 uur ben ik buiten gaan eten, aangezien de gevechten nog niet begonnen waren, in tegenstelling tot wat op de flyer stond. Het laatste “Beat Down” gala begon ook later dan aangegeven, maar ditmaal had ik hier rekening mee gehouden en ben ik pas naar het gala gegaan op het moment dat de gevechten zouden beginnen en niet reeds bij het open gaan van de zaal. Bij dit gala was ik van 15.30 tot 22.00 uur aanwezig. In totaal ben ik ongeveer twintig uur aanwezig geweest op de drie verschillende vechtsportgala’s.

3.4. Data-analyse

De gegevens, die uit het veldwerk en de diepte-interviews zijn verkregen, zijn vervolgens geanalyseerd. Zonder dat gebruik is gemaakt van een daarvoor bestemd computer-programma. De interviews zijn hiervoor allereerst een paar maal doorgelezen, waarbij belangrijke passages onderstreept werden en aantekeningen zijn gemaakt. Vervolgens zijn de passages uit de verschillende interviews die betrekking hebben op dezelfde onderzoeksvragen bij elkaar gezocht. Ook de gegevens uit de beschrijving van de casus uit hoofdstuk 4 zijn geordend aan de hand van de onderzoeksvragen. Op deze manier was het mogelijk de onderzoeksvragen te beantwoorden.

3.5. Reikwijdte en validiteit

Het onderhavige onderzoek is een kwalitatief onderzoek. Aan de hand van een relatief kleine onderzoeksgroep is getracht de onderzoeksvragen te beantwoorden en vervolgens het bestaan van een verband tussen vechtsport en criminaliteit aan te tonen. Dit onderzoek is gebaseerd op de uitkomsten van een Noors onderzoek. De uitkomsten van dit Noorse, kwantitatieve, onderzoek waren dusdanig van aard dat zij ook buiten de onderzoeksgroep toepasbaar waren. In het geval van dit onderzoek ligt deze toepasbaarheid minder voor de hand. De beschreven casus gaan allen over vechtsporters die hun sporen in de vechtsport hebben verdient. Ondanks dat de informatie die verkregen is van de verschillende respondenten verder gaat dan enkel deze “top-vechters”, is het niet mogelijk de uitkomsten van het onderzoek in een veel breder verband te zien. Het onderzoek heeft betrekking op sporters die een aanmerkelijke vechtsportcarrière hebben gehad. Hierdoor zal het gevonden verband wellicht wel voor hen gelden, maar niet voor een meer recreatieve vechtsporter. Het is dan ook niet mogelijk de gevonden uitkomsten buiten het niveau van deze bekende vechters toe te passen.

De vraag bestaat of een gevonden verband daadwerkelijk bestaat, of dat andere (buiten het onderzoek bestaande) factoren een rol spelen. In dit onderzoek komt meerdere malen de beveiligingswereld aan de orde. Het blijkt dat deze wereld hoogst waarschijnlijk een rol speelt bij het verband tussen vechtsport en criminaliteit. Het is niet zo dat er in zijn geheel geen verband bestaat tussen vechtsport en criminaliteit. Het is echter van belang te realiseren dat de beveiligingswereld hierbij een rol speelt.

Aangezien in dit onderzoek enkel naar de Nederlandse situatie is gekeken, is het niet mogelijk de uitkomsten van het onderzoek ook voor andere landen toepasbaar te laten zijn. Desondanks zijn vechtsporten, net als criminaliteit, een grensoverschrijdende bezigheid. Veel van wat in dit onderzoek naar boven is gekomen, zal wellicht ook in de ons omringende landen op dezelfde wijze plaatsvinden. Om dit met zekerheid te zeggen is het echter nodig daar eerst onderzoek naar te doen.

3.6. Obstakels en wetenswaardigheden

Vooraf bij de beide “Beat Down” gala’s, ondervond ik enig nadeel vanwege mijn uiterlijk. Slechts een klein deel van zowel de vechters als het publiek had een blanke huidskleur. Daarnaast waren er, in vergelijking met het gala “It’s showtime”, weinig vrouwen aanwezig.

De aanwezige vrouwen hoorden daarnaast voor het overgrote deel bij mensen uit het vip-gedeelte. Het feit dat ik een blanke, blonde vrouw was, die in haar eentje rondliep, maakte het lastig mij te mengen in het publiek. De aanwezige vrouwen waren in twee typen te onderscheiden. Het eerste type nam zelf deel aan de gevechten of hoorde in ieder geval bij een sportschool en liep daardoor in sportkleding. Het andere type had zich opgemaakt voor een avondje uit en liep daardoor vrij sexy gekleed. Bij beide Beat Down gala's was ik vrij neutraal gekleed in een spijkerbroek en zwart truitje. Wanneer ik een rokje, laarzen en een bloot truitje aan had getrokken, had ik wellicht beter bij het publiek gepast en mij beter met hen kunnen mengen. In dergelijke kleding zou ik mij echter zo ongemakkelijk voelen, dat ik meer met mijzelf bezig zou zijn dan objectief zou kunnen observeren. Ondanks dat ik mij lastig kon mengen met het publiek, voelde ik mij redelijk op mijn gemak en heb ik veelvuldig rondgelopen en geobserveerd. Er hing een gemoedelijke sfeer, waarbij weinig aandacht aan mij werd geschonken. Enkel bij het rondlopen op de tribunes, voelde ik mij af en toe niet op mijn gemak. Hier werd ik meerdere keren door mannen tussen de 30 en 40 jaar begroet, waarbij ik tevens een knipoog kreeg. Daarnaast was het hier veel rustiger en donkerder dan rond de ring. Bij het tweede "Beat Down" gala waar ik aanwezig was, had de organisatie een nagelstudio en massagesalon ingericht. Het leek er op dat de organisatoren van het gala dit voor de aanwezige vrouwen hadden gedaan. Gedurende het hele gala heb ik echter niemand gezien die hier gebruik van maakte.

In hoofdstuk 2 is de term "crimineel milieu" nader geoperationaliseerd. Ondanks deze operationalisatie blijft het criminele milieu echter een lastig fenomeen. Gedurende mijn veldwerk en interviews kwam ik mensen en situaties tegen, die zeer lastig te duiden zijn. Afgaande van de sieraden, tatoeages en uitstraling van bepaalde personen, was ik regelmatig geneigd aan te nemen dat zij deel uit maken van het criminele milieu. Daarvoor bestaat echter geen enkele wetenschappelijke basis. Het is puur mijn inschatting. Met het wel of niet verwerken hiervan begeef ik mij op glad ijs. Uiteindelijk heb ik er voor gekozen deze inschattingen in de uitwerking van mijn interviews aan bod te laten komen, zodat de context van het interview in tact blijft. Zij spelen een rol bij mijn taxatie van de gegevens uit de interviews en het veldwerk.

Naar mijn mening zijn de personen die ik heb gesproken tijdens de interviews onder te verdelen in twee categorieën. Zij die uit de vechtsportwereld komen en in zijn geheel niks (meer) met het criminele milieu te doen hebben. En een tweede groep die in de vechtsportwereld verkeerd, maar daarnaast ook wel wat banden met het criminele milieu lijkt te hebben. Drie van de respondenten vallen in de tweede groep, waardoor ik van hen veel nuttige informatie hoopte te krijgen. De overigen vielen in de eerste groep. Deze scheiding is

echter niet absoluut. Van enkelen kan gezegd worden dat zij wellicht in de tweede groep thuishoren, maar aangezien dit niet met zekerheid kan worden vastgesteld, plaats ik ze zekerheidshalve in de eerste groep. Ondanks dat de tweede groep veel meer kennis heeft over het criminele milieu en wellicht over de relatie tussen het een en het ander, wilden zij hier niets over zeggen. Ondanks dat ik er voor heb gezorgd een goede mate van rapport te kweken, door middel van mijn kleding en uitstraling, en de verschillende manieren van vragenstelling die ik heb toegepast, bleven zij slechts selectief met het verstrekken van informatie. Pas na zeer veel doorvragen komt af en toe een scheurtje in het door hen gehouden perfecte promotiepraatje voor de vechtsport. De andere groep, die wellicht in een ver verleden (zijdelings) in aanraking is gekomen met criminele gedragingen, is daarentegen bereid haar visie over de vechtsport, de criminaliteit en de mogelijke relatie hiertussen, te geven. Zij praten honderduit en komen ook met voorbeelden, waarbij vaak echter meteen gezegd wordt dat ik die niet mag noteren. Juist bij de groep die het perfecte promotiepraatje houdt, strookt het beeld dat zij schetsen niet met wat en wie ik ter plekke tegenkom. Gezien het uiterlijk, de sieraden, het type auto's en de manier van doen van de aanwezigen, is hier sprake van de reeds eerder genoemde situaties die voor mij moeilijk te duiden zijn, maar waarbij ik geneigd ben aan te nemen dat er sprake is van een crimineel milieu. Daarnaast bleek één van de respondenten kogelvrij glas in de ramen van zijn huis te hebben; hetgeen – zacht gezegd – lijkt te wijzen op de aanwezigheid van een crimineel milieu.

Het aantal sleutelpersonen dat ik uiteindelijk heb geïnterviewd, is slechts een fractie van de personen die ik benaderd heb. In totaal heb ik ongeveer vijfendertig personen en/of instanties benaderd in verband met dit onderzoek. Het “via via” benaderen van mensen is het meest effectief geweest. Men is in dergelijke gevallen snel geneigd mee te werken aan het onderzoek. Af en toe was zelfs sprake van een zogenaamd “sneeuwbaaleffect”, waarbij de eerst geïnterviewde mij het telefoonnummer van een ander sleutelpersoon gaf en mij soms zelfs kort bij diegene introduceerde. Van de negen uiteindelijk geïnterviewde respondenten, zijn er zes “via via” benaderd. Twee personen uit deze groep zijn via een eerdere respondent benaderd. Van enkele personen die ik graag wilde interviewen, kon ik geen telefoonnummer of emailadres achterhalen. Aangezien ik juist bij hen ook niet wist waar ik ze anders zou kunnen treffen, heb ik hen via een brief benaderd. Geen van deze personen heeft hier echter op gereageerd.

Pas in de laatste fase van dit onderzoek kwam de rol, die de beveiligingswereld mogelijk speelt in de relatie tussen vechtsport en criminaliteit, naar boven. Wanneer dit reeds eerder het geval was, had dit bij de interviews een essentiëlere plaats kunnen innemen. In dat geval was wellicht meer duidelijk ontstaan over de precieze rol van de beveiligingswereld.

Hoofdstuk 4   Beschrijving van de verschillende casus

In het eerste hoofdstuk zijn kort de casus van Regilio Tuur en André Brilleman beschreven. Deze casus staan, zoals reeds eerder aan de orde is gekomen, niet op zichzelf. In de media zijn talloze voorbeelden te vinden van vechtsporters die in de criminaliteit belanden of zijn beland. In dit hoofdstuk wordt een aantal van deze voorbeelden nader beschreven. Hierbij wordt aan de hand van de informatie, die over de betreffende vechtsporter beschikbaar is, een korte levensloop van de vechtsporter geschetst. Naast voorbeelden van vechtsporters waarvan het onomstreden vaststaat dat zij zich bezighielden met criminele activiteiten, worden ook enkele vechtsporters genoemd waarbij dit minder duidelijk is. Deze personen hebben een duidelijke link met de criminaliteit, al kan dit niet altijd met concrete voorbeelden van bijvoorbeeld veroordelingen onderbouwd worden.

De vechtsporters die in dit hoofdstuk aan bod komen zijn: Eddy Smulders, Peter Smit, André Brilleman, Rudi Lubbers, Rudy Koopmans, Nordin Ben Salah, Chris Dolman en Willem Ruska. Daarnaast wordt aan het eind van dit hoofdstuk een overzicht gegeven van andere, niet nader beschreven, vechtsporters die criminele gedragingen hebben vertoond.

4.1.   De verschillende casus

Eddy Smulders

In de Eindhovense volkswijk Woensel werd op 1 juli 1963 “*Fas!*” Eddy Smulders geboren. Hij was enig kind. Na de lagere school ging hij naar de MAVO, maar al gauw stapte hij over naar de LTS omdat hij hier niet zo veel huiswerk hoefde te maken. Na in zijn jeugd voornamelijk gevoetbald te hebben, kwam hij op 17-jarige leeftijd in aanraking met de bokssport. Hij ging zich al snel verdiepen in het thaiboksen².

Na de LTS ging Smulders de deelopleiding als sportleraar volgen in Amsterdam. Om geld te verdienen werkte hij in zijn vrije tijd als portier in de horeca. Op 23-jarige leeftijd behaalde hij de Europese Thaibokstitel. Rond die tijd begon hij een eigen sportschool in Eindhoven,

---

² Thaiboksen of muay thai is de nationale sport van Thailand. Deze sport deed halverwege de jaren zeventig van de vorige eeuw zijn intrede in Nederland. Thaiboksen is een harde vechtsport, die zich onderscheidt van andere vechtsporten vanwege de harde trappen naar het scheen- en bovenbeen van de tegenstander. Daarnaast zijn elleboog- en kniestoten toegestaan, zelfs wanneer zij op het hoofd of de nek gericht zijn. Later zijn deze stoten naar het hoofd bij de Europese variant van thaiboksen, kickboksen genaamd, verboden (Bottenburg & Heilbron, 1996).

genaamd *Champs*. Om meer geld te kunnen verdienen binnen de vechtsport, stapte hij in 1989 van het thaiboksen over naar het professioneel boksen. Binnen de professionele bokssport werd Smulders tweevoudig Europees kampioen.

Kerstavond 1996 vierde Smulders bij zijn moeder, waar hij een inbreker betrapte die het op de inhoud van de garage voorzien had. In 1997 werd Smulders veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf, omdat hij deze inbreker geslagen zou hebben.

In september van dat jaar vond het wereldtitelgevecht tussen Smulders en Lou del Valle plaats. Voorafgaand aan dit gevecht bestond veel frictie tussen Smulders en zijn trainer en coach. Smulders zat niet goed in zijn vel, kwam met veel minder bombarie op dan anders en verloor uiteindelijk de wedstrijd (Burgers, 1997). Dit gevecht luidde het begin in van het einde van Smulders vechtsportcarrière. Het was duidelijk dat Smulders de weg kwijt aan het raken was en steeds meer met zogenaamde verkeerde personen omging (*NRC Handelsblad*, 21 maart 1998).

Begin 1998 werd Smulders, wegens gebrek aan bewijs, alsnog vrijgesproken van de mishandeling van de inbreker op kerstavond 1996. In de loop van 1998 werd hij echter verdacht van heling van een partij gestolen sigaretten met een straatwaarde van bijna anderhalf miljoen euro. Na vijf weken voorarrest kwam hij, in april 1998, ook deze keer weer op vrije voeten (*NRC Handelsblad*, 21 september 1998).

Vervolgens vond in 1998 in Noord-Brabant een reeks aanslagen met granaten en molotov-cocktails plaats. Er werd een onderzoek gestart. Dit onderzoek had ook betrekking op Smulders. Het is uiteindelijk niet duidelijk geworden wat de rol van Smulders in deze reeks van aanslagen is geweest.

In 1999 veroordeelde het Gerechtshof in Den Bosch Smulders tot twee jaar gevangenisstraf, onder andere voor poging tot afpersing. Hij had geprobeerd iemand, die 3000 liter BMK (grondstof voor ecstasy) had gestolen, te dwingen 1.2 miljoen euro te betalen (*Het Parool*, 19 augustus 1999, *NRC Handelsblad*, 15 december 2000).

Peter Smit

Op 24 december 1961 werd Peter “Hurricane” Smit in Dordrecht geboren. Hij had een oudere broer uit het eerste huwelijk van zijn moeder. Na Smit werden nog drie kinderen geboren, een jongen en twee meisjes. Op 12-jarige leeftijd was hij een echt “straatschoffie”.

Zijn zeer drukke gedrag en het vele kattenkwaad dat hij uithaalde was kenmerkend voor Smit. Veel opleiding heeft hij nooit genoten. Nadat hij voor het eerst met karate in aanraking was gekomen, vocht hij zich in de jaren die volgden omhoog van een “straatschoffie” uit Dordrecht tot een groot Nederlands sportman. Hij bekwaamde zich in kyokushin karate³, kickboksen en muay thai⁴. Ondanks zijn intensieve trainingsprogramma, hield hij er een uitbundige levensstijl op na; hij kwam hij veel in de kroeg en was daar regelmatig tot diep in de nacht te vinden (www.misdaadjournalist.nl, uitzending Peter R. de Vries, 6 mei 2007).

In 1985 vocht Smit zijn eerste internationale karatetoernooi. Tijdens dit debuut werd hij direct kampioen kyokushin karate. In 1990 werd hij Europees en wereldkampioen kickboksen en wereldkampioen muay thai. In datzelfde jaar raakte Smit betrokken bij een vechtpartij in een discotheek. Deze vechtpartij mondde uit in een aanrijding, waar hij een kapotte enkel aan overhield. Deze kapotte enkel werd uiteindelijk een chronische enkelblessure, die een einde maakte aan de zijn wedstrijdcarrière.

Nadat hij noodgedwongen zijn sport moest opgeven, raakte Smit aan lager wal. Hij werd depressief, kwam veel in de kroeg en raakte zelfs drugsverslaafd. Na enige tijd werd hij samen met een vriend betrapt bij het plegen van een snelkraak. In 2000 werd Smit hiervoor veroordeeld tot een gevangenisstraf. Nadat hij deze straf had uitgezeten, werkte hij als portier bij enkele horecagelegenheden in Rotterdam.

Op 15 augustus 2005 werd Smit op 43-jarige leeftijd in koele bloede vermoord. In eerste instantie werd aangenomen dat de aanleiding van deze moord een ruzie over een horloge van het merk Rolex was. Bart, een goede vriend van Smit, had ruzie met Cor “de Paling” P., die hem van deze Rolex zou hebben beroofd. Vermoedelijk had Bart het horloge bij P. in onderpand moeten geven na een mislukt drugstransport. Smit vond dat Bart aangifte moest doen tegen P. Bart deed uiteindelijk aangifte, maar trok dit later weer in. Na veel getwist tussen P. en Smit over de Rolex werd Smit uiteindelijk op klaarlichte dag neergeschoten. P. blijft vol houden niks met de moord te maken te hebben, al werden hij en zijn neef Iron I. hiervoor wel veroordeeld (www.misdaadjournalist.nl, *De Telegraaf*, 16 maart 2006, e-mail Carla Roovers, 16 mei 2007). P. en I. zijn beiden reeds bij de politie bekend vanwege een groot aantal criminele gedragingen. Eind 2006 werd P. in hoger beroep echter vrijgesproken van de moord op Smit; het hoger beroep van I. moet nog plaatsvinden. Voor velen, waaronder misdaadverslaggever Peter R. de Vries, kwam deze vrijspraak volledig onverwacht,

---

³ Het kyokushin karate is, net als alle andere karatestijlen, uit Japan afkomstig. Kyokushin karate is een full-contact karate stijl, die bekend staat als de hardste karatevorm die bestaat (interview Jon Bluming).

⁴ Zie noot 2.

aangezien vele aanwijzingen bestaan dat P. en I. iets met de zaak te maken hebben (uitzending Peter R. de Vries, 6 mei 2007).

André Brilleman

De voormalig wereldkampioen kickboksen André “*The Bulldog*” Brilleman werd in 1949 in Amsterdam geboren. Hij was de jongste van drie kinderen en had een broer en een zus (www.wikipedia.nl). Brilleman heeft geen gemakkelijke jeugd gehad. Zijn beide ouders waren alcoholist en Brilleman zwierf al op 7-jarige leeftijd regelmatig op straat, waardoor hij genoodzaakt was in portieken te slapen (interview Jon Bluming).

Brilleman viel in de sportwereld al snel op vanwege zijn goede resultaten als kickbokser. Hij werd professioneel kickbokser en was begin jaren tachtig van de vorige eeuw wereldkampioen kickboksen. Brilleman behoorde tot de grote vechtsporters die bij de Mejiro Gym vochten. Deze Amsterdamse sportschool stond in het verleden als “berucht” bekend (*NRC Handelsblad*, 5 februari 1996, interview Fred Royers). Zijn contacten op de sportschool leverden Brilleman een baan op als lijfwacht van Klaas Bruinsma. Gedurende zijn loopbaan als lijfwacht liep hij altijd met een semafoon op zak, om voor Bruinsma bereikbaar te zijn. Hij stond bekend en werd gevreesd als een keiharde vechter (<http://stevenbrown.web-log.nl>).

Op 23 februari 1985 werd het lichaam van Brilleman in een vat vol beton uit de Waal opgevist. Hij was vermoord en zijn lichaam was in stukken gesneden (Van der Hoeven, 2005). Brilleman bleek in datzelfde jaar (hoogstwaarschijnlijk) in opdracht van Bruinsma te zijn geliquideerd. De reden van deze liquidatie is nooit precies achterhaald. Sommigen zeggen dat het te maken had met een oplichting in verband met een nepliquidatie (Middelburg & Vugts, 2006). Anderen zeggen dat hij uit het wereldje rond Bruinsma en de daarbij horende criminele gedragingen wilde stappen, omdat Bruinsma, zogezegd, aan het moorden sloeg (www.wikipedia.nl).

Rudi Lubbers

Op 17 augustus 1945 werd Rudi Lubbers geboren in Heerhugowaard. Hij werd als kermisjongen geboren. Gedurende zijn jeugd trok hij met zijn ouders door Nederland van kermis naar kermis. Ondanks dat zijn jeugd werd gekenmerkt door armoede, had de familie Lubbers altijd genoeg te eten. Binnen de kermiswereld, en ook de bokswereld, was Lubbers echter een buitenbeentje. De reden daarvoor was dat hij goed kon leren. Lubbers ging naar de HBS en behaalde zijn MO-akte lichamelijke oefening (*De Gelderlander*, 22 mei 2000).

Op vroege leeftijd begon Lubbers met boksen. Op zijn achttiende vocht en won Lubbers zijn eerste Nederlandse titelgevecht. Als amateur bokser werd hij acht keer Nederlands kampioen. In 1968 deed hij mee aan de Olympische Spelen, waarna hij twee jaar later de overstap maakte naar het profboksen (www.boksnieuws.com). Twintig jaar lang, van 1961 tot 1981, was Lubbers ongeslagen Nederlands kampioen. Op 20 oktober 1973 vocht Lubbers tegen de beroemde Mohammed Ali. Ondanks dat hij deze partij verloor op punten, wordt deze wedstrijd toch gezien als de kroon op zijn carrière. Een aantal jaar na dit gevecht, na het winnen van vier nationale bokstitels en belangrijke bokswedstrijden op internationale toernooien, sloot Lubbers zijn bokscarrière af.

In 1989 werd Lubbers in Portugal gearresteerd. Hij had contact gehad met een familie in wiens caravan 300 kilogram hasj was gevonden. Lubbers werd tot acht jaar en drie maanden gevangenisstraf veroordeeld. Uiteindelijk kwam hij na viereneenhalf jaar detentie weer vrij. Zelf bleef hij aangeven onschuldig te zijn (Dames, 2002). Nadat hij vrij was gekomen, stond hij een aantal jaar met zijn vrouw Ria op de kermis tot het moment dat hij, ongeveer tien jaar na zijn vrijlating in Portugal, ook in Frankrijk veroordeeld werd wegens drugsmokkel. Deze keer zat hij tot 11 september 2004 in de gevangenis (*De Telegraaf*, 25 september 2005).

Rudy Koopmans

In 1948 werd op 30 januari Rudolf Koopmans in Leeuwarden geboren. Hij was het achtste kind van de familie Koopmans; na hem werd nog een zusje geboren. Met negen kinderen had de familie Koopmans het niet breed. Zijn vader werkte eerst op de grote vaart en later als tuinman. Zijn moeder werkte in de huishouding.

De kinderen van de familie Koopmans speelden vaak in de wijk Oudeburen in Leeuwarden. Deze wijk stond niet al te best bekend. De oudste jongens van de familie Koopmans waren echte straatvechters en bezorgden de familie een naam als vechtersbazen.

Ook Koopmans vocht veel op straat en ging net als zijn broers graag naar sportschool Frisia om bokslessen van zijn broers te krijgen. Op zijn tiende was Koopmans op school niet meer te handhaven en bracht hij vijf maanden door in het observatiehuis Aburg in Groningen. Toen hij weer thuis was ging hij "echte" bokslessen volgen bij sportschool Frisia. Op school ging het nog steeds niet goed en in de zesde klas van de lagere school werd Koopmans voor drie maanden in een open kamp in Hummelo geplaatst. Bij thuiskomst kon hij naar de Mulo. Daar hield hij het echter niet lang vol en hij ging werken bij de groenteboer.

Na meerdere kortstondige baantjes te hebben gehad, ging Koopmans in Amsterdam wonen om daar te werken en ging hij eens per veertien dagen terug naar zijn vrouw en kind in Friesland. In Amsterdam wijdde hij zich, naast zijn werk, volledig aan de bokssport. Hij werd een grote kampioen. Begin 1970 was zijn bokscarrière erg succesvol. Met zijn huwelijk ging het echter steeds slechter, tot het een aantal jaar later zelfs helemaal op de klippen liep.

Na een aantal jaar goed te boksen, wat gepaard ging met veel problemen met de Nederlandse Boks Bond (NBB), ging hij in Duitsland als profbokser aan de slag. Hij bleef in Amsterdam trainen en werkte voor wat extra inkomsten als portier. In de jaren die volgden, stond hij vele malen in de boksring en won hij veelvuldig. Ruim vijf jaar achtereen behield hij zijn titel als Europees kampioen (Zoeteman & Zwarts, 1984).

Na zijn bokscarrière werd Koopmans veroordeeld voor afpersing en drugshandel. Begin jaren negentig van de vorige eeuw was hij mogelijk het doelwit van een schietpartij, waarbij hij echter niet werd geraakt (*NB/De Stem*, 18 januari 2007).

Al vanaf het begin van zijn bokscarrière ging Koopmans veel om met vastgoedmagnaat Bertus Lüske. Hij stond onder andere als portier aan de deur van de eerste discotheek van Lüske. Daarnaast was Lüske vaak aanwezig bij de wedstrijden van Koopmans. Koopmans werd in de loop der jaren niet alleen Lüskes boezemvriend, maar ook diens zakenpartner en lijfwacht. In 2001 kreeg Lüske problemen met personen uit het criminele milieu, in verband met een conflict over een pand in de Halvemaansteeg in Amsterdam. De Criminele Inlichtingeneenheid (CIE) waarschuwde Koopmans dat een aanslag op zowel het leven van Lüske als op zijn eigen leven werd voorbereid. Uiteindelijk werd Lüske in de nacht van zaterdag 16 augustus 2003 geliquideerd in Amsterdam (Middelburg & Vugts, 2006).

Nordin Ben Salah

Nadat Nordin Ben Salah op 18 mei 1972 in Marokko werd geboren, verhuisde zijn familie toen hij twee jaar was naar Nederland. Ze gingen in de buurt van het Mercatorplein in Amsterdam West wonen. Later verhuisde de familie Ben Salah naar Purmerend. Nordin Ben Salah had twee broers en twee zussen. Zelf omschreef hij zijn opvoeding als traditioneel en streng maar rechtvaardig.

Op 12-jarige leeftijd ging Nordin Ben Salah met zijn familie voor twee jaar terug naar Marokko om zich de Marokkaanse taal en cultuur eigen te maken. Terug in Nederland had

hij een schoolachterstand en volgde hij een tweejarige LTS opleiding Metaal, waarna hij enige tijd bij Fokker werkte.

Op 15-jarige leeftijd begon Nordin Ben Salah met kickboksen, waarmee hij in de voetsporen van zijn broer trad. Hij werd al snel Europees kampioen en later ook wereldkampioen kickboksen. Later stapte hij over naar het "gewone" boksen; ook met het boksen behaalde hij menig titel (www.fightingnordin.com).

Op 20 september 2004 werd Nordin Ben Salah in Amsterdam doodgeschoten. In de periode voorafgaand aan deze fatale dag ging het met zijn bokscarrière van bergafwaarts. Hij had al een jaar niet in de ring gestaan en wilde eigenlijk weer terug naar het kickboksen. Hij organiseerde vechtsportgala's en was veelvuldig in het uitgaanscircuit te vinden (*Het Parool* 22 september 2004). Nordin Ben Salah zette zich graag in voor de jeugd en werd in de media veelvuldig omschreven als een rolmodel voor de Marokkaanse jeugd (*NRC Handelsblad*, 29 januari 2005). Desondanks deden ook geruchten de ronde over een meer duistere kant van zijn leven. Een vaststaand feit is dat Nordin Ben Salah ooit veroordeeld is geweest wegens illegaal wapenbezit (*Het Parool*, 27 september 2004). In een interview in *De Volkskrant* (23 september 2004) stelde een familielid, dat Nordin Ben Salah als bodyguard het criminele milieu in was gerold. Daarnaast werd in de media gesuggereerd dat Nordin Ben Salah actief was in het criminele milieu als leverancier van Marokkaanse *hitmen* (Leistra, 2005).

Chris Dolman

In Amsterdam werd op 17 februari 1945 Chris Dolman geboren. Dolman is veertig keer Nederlands kampioen worstelen geweest. In 1969 werd hij voor het eerst wereldkampioen sambo-worstelen⁵. Later, in 1985, lukte hem dit opnieuw. Sambo-worstelen is een harde vorm van contactsport. Dolman vond dat deze sport het best een reële vechtsituatie nabootste (*NRC Handelsblad*, 13 mei 1991). Naast het worstelen beoefende Dolman tal van andere vechtsporten, zoals powerliften, judo en free fight⁶ (www.rings.nl).

Dolman was een zeer serieuze sporter, maar veel geld bracht het hem niet op. Bij gevechten in Nederland, moest hij een dag vrij nemen, waardoor hij geen geld verdiende. Ook de

---

⁵ Sambo-worstelen is een uit Rusland afkomstige worstelstijl en een harde vorm van contactsport. Deze worstelstijl lijkt op een samensmelting van judo en worstelen (Bottenburg & Heilbron, 1996).

⁶ Ondanks dat de naam wellicht anders doet vermoeden, is ook het free fight aan vele regels gebonden. Desondanks staan deze regels veel meer toe in vergelijking met andere vechtsporten zoals muay thai en kickboksen. Het opvallende aan het free fight is de veelheid van vechttechnieken, die in het gevecht toegestaan zijn (Bottenburg & Heilbron, 1996).

wedstrijden in het buitenland waren een dure aangelegenheid. Waar de overheid bij sporten zoals voetbal nog enige subsidie verstrekt, was (en is) dit bij de sporten van Dolman niet het geval. Wanneer hij naar het buitenland ging, werd zijn reis en verblijf betaald door Jopie de Vries. De Vries werd ook wel “de Wallenkoning” genoemd en beheerde onder meer seksclub Casa Rosso op de Amsterdamse Wallen (*NRC Handelsblad*, 13 mei 1991). In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw stond Dolman aan het hoofd van een omvangrijk beveiligings- en portiersnetwerk dat voor De Vries werkte. Deze groep moest zorgen voor rust en orde op de Wallen (www.rings.nl).

In 1995 beëindigde Dolman zijn actieve vechtsportcarrière. Met zijn afscheidsgala deed tegelijkertijd het free fighten zijn echte intrede in Nederland. Het afscheidsgala vond plaats in de Amsterdamse Sporthallen Zuid. De prijzen werden tijdens dit gala onder andere uitgereikt door Bertus Lüske, de hiervoor genoemde vastgoedmagnaat, Theo Heuft (op dat moment eigenaar van bordeel Yab Yum in Amsterdam) en Willem van Boxtel (“Big Willem”, destijds president van de Hells Angels in Amsterdam) (Middelburg & Vugts, 2006).

Willem Ruska

Op 29 augustus 1940 werd in Amsterdam Willem (Wim) Ruska geboren. Hij groeide op zonder vader (uitzending *Simek ontmoet kampioenen*, 15 augustus 2004). Op 15-jarige leeftijd ging Ruska bij de marine werken. Hij werkte op het marinefregat de Karel Doorman, waar hij voor het eerst met judo in aanraking kwam. Ruska pakte de judosport snel op en werd al snel een goede judoka. Hij stond echter bekend als vechtersbaas.

Naast de vele Nederlandse kampioenschappen die hij heeft gewonnen, heeft Ruska twee olympische titels, twee wereldtitels en zeven Europese titels behaald. Het olympisch goud, dat hij in 1972 tijdens de Olympische Spelen in München won, is echter altijd overschaduwd gebleven door de aanslag op de Israëlische ploeg die enkele dagen eerder had plaatsgevonden (www.freewebs.com/wim-ruska).

Ondanks zijn judo successen kon Ruska niet van de vechtsport leven. Om extra geld te verdienen werkte hij vanaf zijn negentiende in de horeca. Net als Chris Dolman was ook Ruska lange tijd werkzaam voor de reeds eerder genoemde Jopie de Vries (*AD*, 2 oktober 1999). Ruska werkte onder meer als barkeeper in de Cassablanca en als manager van de Casa Rosso. Daarnaast werkte hij als portier en als pooier (interview Jon Bluming). Ruska begon een sportschool op de Wallen boven een club van Jopie de Vries, als dekmantel voor criminele activiteiten van De Vries. Later is hij zijn geld gaan verdienen met show-worstelen (uitzending *Simek ontmoet kampioenen*, 15 augustus 2004).

In 2001 kreeg Ruska een herseninfarct, hierdoor is hij gedeeltelijk gehandicapt geraakt en is zijn spraakvermogen grotendeels verdwenen.

4.2. Overige voorbeelden

Naast de hierboven beschreven casus van bekende vechtsporters, bestaan tal van andere voorbeelden van meer of minder bekende vechtsporters, die op enigerlei wijze een link met het criminele milieu hebben. Ondanks dat van deze vechtsporters de casus niet beschreven is, worden deze hieronder vermeld. De meeste voorbeelden komen uit de landelijke media.

- Sjaak H., kickbokser – eerst veroordeeld wegens doodslag, na hoger beroep gewijzigd in poging tot zware mishandeling (*AD*, 11 februari 1993).
- G. van L., karateka – veroordeeld voor doodslag en poging tot doodslag (*ANP*, 30 november 1993).
- Appie A., karateka en kickbokser – betrokken bij fatale overval op Albert Heijn filiaal in 1990 (*AD*, 4 januari 1995).
- Jan P., kickbokser en voormalig sportschoolhouder – veroordeeld wegens vermogensdelicten, betrokken bij ontvoeringszaak en handlanger van hasjhandelaar Johan V. 'de Hakkelaar' (Middelburg & Vugts, 2006 en *Het Parool*, 4 april 1998).
- G.G., free fighter – betrokken bij mishandeling van boekhouder samen met coffeeshophouder (*Rijn en Gouwe*, 17 september 1998).
- Bob S., kickbokser – werkzaam als portier en meermalen veroordeeld wegens mishandeling en geweldpleging (*De Telegraaf*, 25 november 1999).
- A.L. karateka – veroordeeld wegens doodslag, eerder reeds TBS-maatregel opgelegd wegens poging tot doodslag en diverse afpersingen en reeds veroordeeld voor diefstal met geweld (*Rijn en Gouwe*, 4 juli 2000).
- Zya G., bokser – veroordeeld tot 4 jaar gevangenisstraf in verband met bankroof en verdacht van verkrachting (*De Telegraaf*, 1 november 2001).
- Oezkan O., kickbokser – in Duistland tot 3 jaar veroordeeld en verdacht van liquidatie in 2002 (*De Telegraaf*, 2 november 2002).
- Gerrit V., bokser – betrokken bij hasjsmokkel (*AD*, 9 juli 2003).
- Melvin M. kickbokser – verdacht van zware mishandeling tijdens zijn werk als lijfwacht van drugshandelaar Greg M. (*De Volkskrant*, 9 oktober 2003).
- Leon M., bokser – tot 7 jaar veroordeeld wegens doodschieten van de crimineel Puk V. (*De Telegraaf*, 25 januari 2005).

- Badr H., kickbokser – betrokken bij mishandeling en bedreiging samen met organisator vechtsportgala (*Het Parool*, 25 februari 2006).
- Ron N., kickbokser – veroordeeld tot 20 jaar in verband met een dubbele moord (*AD*, 30 september 2006).
- Dino S., free fighter – in de jaren '80 begonnen als free fighter, later betrokkene bij veel criminele praktijken (Middelburg & Vugts, 2006 en *De Telegraaf*, 19 november 2006).

Een korte zoektocht via het zoekprogramma “krantenbank” levert deze lijst van vijftien vechtsporters op, die op enig moment in hun carrière met justitie in aanraking zijn gekomen. Het is geen uitputtende lijst. Wanneer langer gezocht wordt, zullen steeds meer namen van vechtsporters naar boven komen. Uit deze gegevens kan worden afgeleid dat de link tussen vechtsporters en het criminele milieu, niet enkel bij de acht hiervoor genoemde vechtsporters bestaat, maar dat een criminele vechtsporter een veelvuldig voorkomend fenomeen is. De acht beschreven casus zijn dus geen toevalstreffer. Er lijkt in Nederland op grotere schaal een verband te zijn tussen vechtsport en criminaliteit.

4.3. Ordening data

Elk van de acht hiervoor beschreven casus is een voorbeeld van een vechtsporter die een link met het criminele milieu heeft. De link tussen het criminele milieu en de vechtsport hebben zij gemeen. Daarnaast bestaan ook tal van verschillen, die hieronder zullen worden beschreven.

Veel vechtsporters beoefenen gedurende hun carrière meer dan één soort vechtsport. Desondanks is het bij de meeste vechtsporters mogelijk een zogenaamde “kern” of “hoofd” sport te benoemen. In zes van de beschreven casus kan kickboksen (dan wel thaiboksen) of boksen gezien worden als belangrijkste sport. Eén vechter beoefent meerdere sporten, maar heeft zich met name bekwaamd in Sambo-worstelen en free fight. De overgebleven vechter is een judoka.

In vijf van de beschreven casus wordt geld verdiend met werkzaamheden in de beveiligingswereld, bijvoorbeeld door te werken als portier, beveiliging of lijfwacht. Slechts één vechtsporter heeft zijn geld van begin af aan verdiend met de sport zelf door al vroeg een eigen sportschool te beginnen.

Uit de casus komen verschillend type delicten naar boven die deze vechtsporters hebben gepleegd, te weten: inbraak, snelkraak, drugssmokkel, drugshandel, illegaal wapenbezit, heling en afpersing. Daarnaast is één van de vechtsporters werkzaam geweest als pooier en gaan de geruchten dat een andere vechtsporter werkte als tussenpersoon voor het regelen van *hitmen*. Ook de beveiligingswerkzaamheden die de verschillende vechtsporters uitoefenen, zijn in sommige gevallen als deviante gedragingen aan te merken. De beveiligingswerkzaamheden op de wallen zijn hier een goed voorbeeld van.

Ook uit de lijst met overige voorbeelden, blijkt dat de meeste genoemde vechtsporters sporten als kickboksen en / of boksen beoefenen. Daarnaast zijn ook hier de deviante gedragingen, die zij vertonen niet in één categorie te plaatsen. De vechtsporters kwamen in het nieuws vanwege tal van deviante gedragingen.

Hoofdstuk 5 De vechtsportwereld en het criminele milieu nader bekeken

Zoals in hoofdstuk 3 is vermeld, is het onderhavige onderzoek onder andere gebaseerd op informatie, die tijdens veldwerk en in interviews naar voren is gekomen. De op deze wijze verzamelde informatie ten aanzien van de vechtsportwereld, het criminele milieu en de mogelijke relatie tussen beide werelden, wordt in dit hoofdstuk nader beschreven en in perspectief geplaatst. Als eerste zal hieronder de wereld van de vechtsport worden beschreven. Hierbij komen ook de zogenaamde vechtsportgala's aan bod, die in deze sport een belangrijke plaats innemen. Vervolgens zal het criminele milieu worden beschreven en meer in kaart worden gebracht. De afzonderlijk van elkaar verzamelde informatie is verwerkt tot een doorlopend hoofdstuk, zodat een goed totaalbeeld verkregen wordt, in plaats van allerlei individuele meningen⁷.

5.1. De vechtsportwereld

De vechtsport

Uit de verschillende interviews die ik heb gehouden, blijkt dat niet gesproken kan worden van dé vechtsporter. Ondanks dat veel vechtsporters in de loop van hun carrière overstappen naar andere vechtsporten, lijkt een groot verschil te bestaan tussen de beoefenaars van de verschillende vechtsporten.

Allereerst lijkt over het algemeen een groot verschil te bestaan tussen de beoefenaars van "oude" traditionele vechtsporten zoals judo en karate en "jongere" sporten zoals kickboksen, free fight en MMA.

De oude traditionele vechtsporten zijn omgeven door gebruiken en rituelen. Om deze sporten goed te kunnen beoefenen is het nodig tal van eeuwenoude technieken te beheersen. Enkel door het beheersen van deze technieken en het (tijdens gevechten) tonen van deze technieken, kan men hogerop komen binnen de sport. Vaak gaat het bij dergelijke gevechten niet om het winnen alleen. Het is juist belangrijk te laten zien welke technieken je

---

⁷ Op één uitzondering na hebben alle geïnterviewde sleutelpersonen aangegeven akkoord te zijn met de vermelding van hun naam in het onderzoek. Desondanks vinden de meesten het niet prettig wanneer zij in het onderzoek letterlijk geciteerd worden. Om deze wens van de sleutelpersonen te eerbiedigen en tegelijkertijd de legitimiteit van het onderzoek te waarborgen, zijn de interviews *at random* genummerd. Deze cijfers staan in de tekst als verwijzing naar het interview, waarin de betreffende informatie is verkregen. Op deze wijze is het mogelijk de herkomst van de informatie te achterhalen. Dit maakt de uitkomsten van het onderzoek controleerbaar.

beheerst. Met de beheersing van meerdere technieken is het eventueel mogelijk een hogere graad te behalen en zodoende een vechtttraditie voort te zetten (3).

In tegenstelling tot de hiervoor genoemde traditionele vechtsporten, bestaat bij het kickboksen weinig diepgang. Het is geen sport met ontelbare technieken die aangeleerd moeten worden. In feite bestaat de sport maar uit een beperkt aantal technieken. Het draait met name om hard leren trappen (en slaan) en het lichaam te trainen harde trappen en klappen te incasseren (3, 7). Ook bij free fight is het niet nodig allerlei technieken tot in de puntjes te beheersen. Winnen van het individuele gevecht is het doel. Welke vechttechniek daarvoor wordt gebruikt is van ondergeschikt belang, vandaar ook de naam "free fight". Het is (voor het grootste deel) aan de vechtsporter zelf welke technieken hij gebruikt.

Ook lijkt een verschil te bestaan tussen "echte" vechtsporters en straatvechters. De vechtsporters leggen zich helemaal toe op de door hen beoefende sport. Gedurende meerdere jaren trainen zij veelvuldig, teneinde een steeds hoger niveau te bereiken. De grote hoeveelheid tijd die in het trainen gaat zitten, zorgt er onder meer voor dat weinig tijd overblijft voor bijvoorbeeld op straat hangen of het ontplooiën van criminele activiteiten. De straatvechters daarentegen zijn niet reeds jaren met de vechtsport bezig. Straatvechters zijn vaak mannen, die altijd met gewichten hebben getraind en ineens de overstap naar bijvoorbeeld free fight maken. Het lijkt erop dat deze straatvechters een heel ander type persoon zijn dan de echte vechtsporters; zij verkeren reeds in een heel ander (misschien zelfs "verkeerd") milieu (1).

Uiteraard bestaan naast verschillen tussen vechtsporters onderling, ook grote verschillen tussen vechtsportscholen. Binnen de vechtsportwereld staan sommige vechtsportscholen dan ook bekend als "fout" (1, 2, 4). Dergelijke vechtsportscholen staan niet alleen binnen de vechtsportwereld zelf bekend als fout, maar ook daar buiten, onder andere door berichtgeving vanuit de media. Regelmatig zijn dergelijke ideeën over bepaalde vechtsportscholen echter niet op feiten gebaseerd. Wanneer iemand criminele gedragingen vertoont en daarnaast traint op een bepaalde vechtsportschool, wil dit niet zeggen dat deze school iets met de deviante gedragingen te maken heeft of hier zelfs van af weet. Waarschijnlijk zal een zeer klein deel van de vechtsportscholen daadwerkelijk aangemerkt kunnen worden als fout. Het andere gedeelte zijn normale vechtsportscholen, waar uiteraard ook enkele "rotte appels" trainen (7).

Daarnaast lijkt binnen de kickbokswereld een "echte allochtone subcultuur" te bestaan. Waar vechtsporten als judo en karate tot op heden met name beoefend worden door blanke

autochtonen, wordt de kickbokswereld gedomineerd door mensen van Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse afkomst (1,7, cf. Bottenburg & Heilbron, 1996).

Vechten in competitieverband

Bij veel sporten vindt in competitieverband één wedstrijd per keer (per dag) plaats, zoals bijvoorbeeld bij de teamsport voetbal, maar ook bij individuele sporten als schaatsen, tennis en zwemmen. Bij vechtsport is dit anders. Wanneer in competitieverband wordt gevochten, vindt dit met meerdere vechters, en dus meerdere wedstrijden, op dezelfde dag plaats. Dergelijke wedstrijden kunnen (relatief) kleinschalig op een sportschool zelf worden gehouden of in een veel groter opgezet verband plaatsvinden. Een voorbeeld maakt dit duidelijk:

Wat het niveau en de organisatie van de wedstrijden betreft zijn voetbalwedstrijden en wedstrijden in de vechtsport met elkaar te vergelijken. Tussen de voetbalwedstrijden in de Champions League, de normale Nederlandse profvoetbalcompetitie (de eredivisie en de eerste divisie) en het amateurvoetbal bestaat een groot verschil. Dit verschil ziet men niet alleen in het niveau van de wedstrijden zelf, maar ook in de organisatie er om heen. De belangrijkste wedstrijden vinden plaats in (grotere) stadions, waarbij veel publiek aanwezig is. Hoe belangrijker de wedstrijd, hoe groter het financieel belang; voor de clubs, de toeschouwers en uiteraard de voetballer zelf. Een zelfde onderscheid kan binnen de vechtsport gemaakt worden. De georganiseerde wedstrijden vinden soms plaats in kleine settings met weinig publiek in een sporthal of sportschool en soms vinden deze wedstrijden plaats in een zeer groot opgezette setting in bijvoorbeeld een voetbalstadion met duizenden toeschouwers.

Wanneer meerdere gevechten op één dag plaatsvinden (wat meestal het geval is), worden dergelijke wedstrijden georganiseerd onder de naam "vechtsportgala". Bijna ieder weekend vindt ergens in Nederland een vechtsportgala plaats. Net als bij het voetbal vinden voornamelijk kleinere vechtsportgala's plaats, waarbij (voornamelijk Nederlandse) vechtsporters uit verschillende klassen hun kunde tonen. De grotere vechtsportgala's worden minder frequent georganiseerd. Aan deze vechtsportgala's doen alleen de echt goede en bekende vechtsporters mee. Dit is maar een beperkte groep, waardoor ook het aantal serieuze tegenstanders beperkt is. Tegenstanders worden daarom ook uit het buitenland ingevlogen.

Voor het vechten in competitieverband zijn sponsors noodzakelijk. Deze sponsors zijn niet enkel nodig voor het prijzengeld, een goede zaal, een goede vechtring en goede zitplaatsen, maar ook voor bijvoorbeeld vliegtickets voor buitenlandse vechters. Binnen de vechtsport-

wereld, en dan met name bij de wat jongere en op dit moment als “heftig” bekend staande sporten als kickboksen en free fight, is het echter moeilijk sponsoren te vinden. De zeer grote vechtgala's, die bijvoorbeeld in de Amsterdam Arena en Sportpaleis Ahoy Rotterdam gehouden worden, hebben hier echter geen last van. Deze gala's zijn zo groot en bekend, dat vaak zelfs gerenommeerde bedrijven als sponsor willen optreden. Bij de iets kleinere gala's is het vinden van sponsoren wel een groot probleem. Het gebrek aan sponsoren resulteert er in dat deze gala's hun toevlucht moeten nemen tot de wat “schimmigere” bedrijven, zoals coffeeshops, *grow shops*, tatoeagestudio's en seksclubs (1, 2, 5). Deze bedrijven verkeren niet persé in het criminele milieu. Het type werkzaamheden dat zij verrichten, brengt hen echter wel in het grijze gebied tussen de volledig legaal en betrouwbare wereld en de mindere legale of soms illegale wereld.

In tegenstelling tot de (kick)boks- en free fight wedstrijden, worden judo en karate wedstrijden niet onder de noemer “gala” opgezet. Deze wedstrijden zijn dan ook veel simpeler van opzet en kennen niet de uitgebreide entourage, die bij vechtsportgala's om de hoek komt kijken (4). Bij sporten als judo en karate is niet sprake van één ring waarbinnen alle wedstrijden plaatsvinden. Judo en karate worden gehouden op een zogenaamde “mat”. De zaal kent meerdere matten waarop wedstrijden (tegelijktijd) plaatsvinden. Ook komen de vechters met minder “bombarie” op dan bij de vechtsportgala's. Bij deze sporten lijkt enkel de wedstrijd en het vertonen van iemands vechtkunsten centraal te staan, zonder veel aandacht aan verder uiterlijk vertoon (4, 7). Dit verschil in uiterlijk vertoon, zal hieronder meer in detail worden beschreven.

De eerder genoemde vechtsportgala's draaien uiteraard ook om de gevechten, maar hierbij wordt – anders dan bij judo en karate het geval is – veel aandacht besteed aan alles daar om heen. De zaal bij een vechtsportgala is in verschillende gebieden verdeeld. Er bestaat één ring en rond die ring is een zogenaamd vipgebied vol tafels en stoelen. Binnen dit vipgebied hebben enkel de vipgasten toegang. Deze vipgasten kopen niet slechts een toegangskaartje, maar kopen een aantal zitplaatsen rondom één tafel, waarbij eten en drinken is inbegrepen. Deze “tafels” zijn niet goedkoop. Bij kleinere vechtsportgala's kosten plaatsen aan een viptafel tussen de 500 en 1500 euro; bij het grote vechtsportgala “It's Showtime” loopt dit al op tot maximaal 6000 euro. Tijdens de kleinere gala's lijken voornamelijk familieleden van de vechters en de sponsoren in het vipgebied te zitten. Toch komt het ook bij deze gala's regelmatig voor dat “fout volk” in het vipgebied zit (5). Bij de grotere vechtsportgala's ziet men deze mensen nog vaker. Bij “It's Showtime” zaten onder andere *Hells Angels* in het vipgedeelte. In dat vipgebied zijn ook regelmatig mensen te vinden, die overduidelijk in het criminele milieu verkeren. Zij worden, vanwege hun geldelijke inbreng, vaak met veel egards

behandeld; bij vechtsportgala's draait uiteindelijk alles om geld en zonder hun geldschieters zouden deze vechtsportgala's niet kunnen worden georganiseerd. Veel vechters vechten met hart en ziel, hun doel is het winnen van het gevecht en daarmee het tonen van hun kracht. Desondanks geldt de te winnen beker en geldsom ook voor hen als extra motivatie. Daarnaast realiseren zij zich terdege dat de sport bestaat met dank aan de geldschieters (2, 5).

Uiterlijk vertoon

Zoals hiervoor reeds is beschreven, is ook de sfeer rondom de wedstrijden van karate en judo enerzijds en kickboxen en free fight anderzijds zeer verschillend. De laatste categorie sporten lijkt veel meer gericht op uiterlijk vertoon, zowel bij de vechters zelfs als bij de toeschouwers. Allereerst kennen de vechtersporters, anders dan bij karate en judo het geval is, geen uniforme kleding (4). Daarnaast speelt bij toeschouwers van (kick)boksen en free fight gala's "zien en gezien worden" een grote rol. Binnen het vipgebied is het een komen en gaan van mensen, die elkaar kennen en elkaar de hand schudden. Tussen de wedstrijden door wordt tussen de verschillende tafels veel op en neer gelopen. Het publiek heeft zich duidelijk opgemaakt voor een avondje uit. De mannen hebben veelal dure merk T-shirts aan en lopen flink om zich heen te kijken. Zij staan en lopen op een manier waarbij zij zich extra groot en breed lijken te maken. Zij staan stevig rechtop, waarbij zij hun spieren in nek en armen dusdanig spannen dat ze erg krachtig overkomen. Bij de vrouwen voeren hogen hakken of laarzen, sexy kleding en veel bloot de boventoon. De populaire term "bling bling" is hier zowel op de mannen als vrouwen van toepassing (2, 7).

Werkzaamheden na en naast de vechtsport

Alleen de absolute top kan van het vechten zelf leven. Vooral voor de zwaargewichten bestaan grote vechtsportgala's waar zij aan deel kunnen nemen. Wanneer een groot gala gewonnen wordt, kan ongeveer 100.000 euro verdiend worden. Bij bijvoorbeeld de bekende "K1"⁸ gevechten ligt dit bedrag nog veel hoger. In feite is er slechts in twee categorieën veel geld te verdienen, de categorie zwaargewichten en de categorie tot 76 kilogram. Vechters die buiten deze categorieën vallen verdienen slechts enkele duizenden euro's per gevecht en kunnen hier onmogelijk van rondkomen (5).

Ook voor vechters is het noodzakelijk een sponsor te vinden. Hierbij ondervinden zij dezelfde problemen als de organisatoren van vechtgala's. Alleen de echt grote vechters krijgen ge-

---

⁸ K1 is een uit Japan afkomstige vechtsport waarbij onder andere technieken uit het thaiboksen, taekwondo, karate, kungfu, en (kick)boksen gecombineerd worden. Met de combinatie van al deze technieken wordt getracht de beste vechter van de wereld te vinden, vandaar de "1" (www.k-1.co.jp).

makkelijke respectabele sponsors; voor de wat mindere “Goden” is het moeilijk een sponsor te vinden. Zij komen weer snel uit bij de eerder genoemde coffeeshop, *grow shops* en tatoeëerstudio's.

Het kan lastig zijn naast de vechtsport een normale baan te hebben. Vooral wanneer iemand ook mee doet aan wedstrijden en daardoor regelmatig geblesseerd raakt, kan het lastig zijn de volgende dag weer blakend van gezondheid op het werk te verschijnen (2). Veel mensen die een vechtsport beoefenen werken daarna (ast) voor korte of langere tijd in de bewaking. Zij werken bijvoorbeeld als bewaker bij concerten, als portier bij disco's en gokhuizen of als bodyguard (3, 4, 8). Dit is geen toeval; de kracht die deze vechters bezitten en vooral ook uitstralen, komt bij dergelijke banen goed van pas.

Vooral de vechters die zich in de top van de vechtsport bevinden, verdienen goed tijdens hun carrière en hebben aan het eind van de carrière dan ook nog wat geld over. Velen gebruiken dit geld voor het oprichten van een eigen (vecht)sportschool of ander soort eigen zaak (5). Kampioenen hebben jarenlang zwaar moeten trainen om het gewenste niveau te bereiken. Het volgen van een opleiding schiet er dan al snel bij in. Als deze vechters niet de mogelijkheden hebben een eigen school te beginnen, zullen zij op een andere wijze hun geld moeten gaan verdienen. Werkzaamheden, waarbij zij snel geld kunnen verdienen en waarbij hun mogelijk lage opleiding niet van belang is, zijn bijvoorbeeld werkzaamheden in de bewaking of in het “transport”. Het werken in deze sectoren kan echter voor problemen zorgen, aangezien de werkgevers veelal deel uitmaken van het criminele milieu (4). Toen de vechtsport in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw bijvoorbeeld in Amsterdam opbloeide, waren veel van de vechters echte “Amsterdamse jongens”. Deze jongens kwamen uit de wat lagere milieus en hadden nauwelijks opleiding genoten. Na de vechtsport hadden zij dan ook niks om op terug te vallen (2). Vechters die jarenlang in de vechtsportwereld hebben verkeer, kennen uiteindelijk enkel deze individueel gerichte machocultuur. Wanneer zij niet langer vechten en buiten deze wereld komen, blijken ze weinig sociaal ontwikkeld te zijn. Bij het zoeken van een respectabele baan speelt dit hen parten, vandaar dat de keuze aan toekomstige banen beperkt is (2).

Aandacht

Vooral bij sporten waar het zoals gezegd om uiterlijk vertoon gaat, speelt ook aandacht en daarmee afhankelijkheid een grote rol. Veel van de sporters krijgen thuis weinig aandacht en hangen op straat. Op de vechtschool krijgen zij aandacht, waardoor zij niet alleen fysiek maar met name mentaal groeien. De trainer en/of coach geeft ze de gewenste aandacht, waardoor de vechters veel voor hem zullen doen (4). Het gedrag van de trainer en/of coach

wordt vervolgens door zijn vechters overgenomen. Omdat er trainers en/of coaches bestaan met een agressieve mentaliteit, bestaan enkele voorbeelden van vechtscholen waar altijd een ruziesfeer hangt (1).

Emotie

In beginsel is het winnen van een wedstrijd bij bijna iedere sport een belangrijk doel. Bij vechtsporten, in tegenstelling tot teamsporten, is het winnen of verliezen een persoonlijke aangelegenheid. Vechten is een hele primaire en intense belevenis, waardoor het een sport is vol emotie. Bij de meeste sporten geldt dat winnen een goed gevoel geeft. Bij vechtsport lijkt het allemaal te draaien om dit gevoel. Vanwege de zware fysieke kracht en emotie die bij vechten komt kijken, is het winnen het beste gevoel dat een vechter kan hebben. Wanneer vechters op een gegeven moment niet langer winnen, vallen zij in een zwart gat. Zij moeten van de roes van het overwinninggevoel afkicken of moeten dit gevoel op een andere wijze zien te verkrijgen (2).

Link met de theorie

Terug naar de theorie. Uit het Noorse onderzoek blijkt dat twee mechanismen een rol spelen bij de relatie tussen vechtsport en criminaliteit. Ten eerste speelt het beoefenen van de vechtsport zelf een belangrijke rol en ten tweede is het herhaaldelijk in contact komen met een machosubcultuur van belang. Deze twee mechanismen zijn verbonden aan twee criminologische theorieën: de sociaal leren theorie en de subculture benadering.

Nadere bestudering van de vechtsportwereld levert een aantal elementen op die van belang zijn bij de subculture benadering en sociaal leren theorie. Wedstrijden worden onder de noemer vechtsportgala georganiseerd, waarbij er uitgebreid aandacht wordt besteed aan de entourage. Bij wedstrijden is uiterlijk vertoon en niet te onderschatten element. "Zien en gezien worden" staat in de vechtsportwereld hoog in het vaandel. De zogenaamde machocultuur neemt een grote plek in de vechtsportwereld in. Daarnaast speelt aandacht en afhankelijkheid een grote rol; vechtsporters kijken op tegen andere vechtsporters, hun coach of trainer.

Het is de vraag of dergelijke elementen ook een rol spelen in het criminele milieu en of deze elementen wellicht gezien kunnen worden als toegangsbiljet tot het criminele milieu? Of dit het geval is zal in de volgende paragraaf aan de orde komen.

5.2. Het criminele milieu

Zoals reeds in hoofdstuk 1 aan de orde is gekomen, is de term crimineel milieu geen eenduidig begrip. Desondanks is uit de interviews en het veldwerk informatie naar boven gekomen, die betrekking heeft op deviante gedragingen en daarmee wellicht ook op het criminele milieu.

Uit het verleden is bekend dat een duidelijk verband bestaat tussen vechtsporters en werkzaamheden op de Amsterdamse Wallen. Zoals gezegd, werken veel vechtsporters naast hun vechtcarrière in de beveiliging. In de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw werkte een grote groep vechtsporters als "ordehandhaver" op de Wallen. Op het eerste oog lijkt dit niks met het criminele milieu te maken hebben. De ordehandhavers waren echter in dienst van onder andere Wallenkoning Jopie de Vries. Om die reden werden deze ordehandhavers vaak gezien als penoze. Dat dit niet geheel onterecht is, blijkt uit het feit dat zij niet slechts als portiers en beveiligers werkten om de Wallen veilig te houden, maar er op deze manier ook voor zorgden dat de politie werd afgeleid van de illegale activiteiten in de betreffende bordelen en casino's. Vanwege hun werkzaamheden als ordehandhaver, hoefde de politie minder vaak op te treden tegen onregelmatigheden op de Wallen. De politie hoefde niet telkens meer langs te komen om misverstanden op te lossen. Als gevolg hiervan had de politie steeds minder in de gaten wat zich daadwerkelijk achter de gesloten deuren op de Wallen afspeelde. Zij raakten hun zicht op de bordelen en casino's stukje bij beetje kwijt (3).

Beveiliging

Het voorgaande is een duidelijk voorbeeld van de manier waarop vechtsporters werkzaam waren binnen het criminele milieu. Uit dit onderzoek blijkt echter dat ook tegenwoordig vechtsporters met het criminele milieu in aanraking komen, zoals bijvoorbeeld in de horecabeveiliging of de persoonsbeveiliging.

Veel vechtsporters zijn werkzaam binnen de horecabeveiliging. Dit leidt ertoe dat zij telkens weer in contact komen met agressief en gewelddadig gedrag. Op den duur lijkt men psychologisch afgestompt te worden, waardoor een volgende geweldpleging geen enkele emotie meer oproept. Geweld is deel gaan uitmaken van hun dagelijkse routine; de beveiligers draait zijn hand hier niet meer voor om. Naast gewelddadig gedrag, komen de beveiligers ook in aanraking met drugs en seks (bijvoorbeeld door de aanwezigheid van prostituees) (3,7).

Bepaalde horecagelegenheden worden veelvuldig bezocht door mensen uit het criminele milieu. Waarschijnlijk speelt hierbij "zien en gezien worden" een grote rol. Mensen uit het

criminele lijken hun rijkdom en macht graag ten toon te willen spreiden. Dat mensen uit het criminele milieu veelvuldig naar bepaalde horecagelegenheden gaan, heeft enerzijds te maken met het feit dat zij hier veel bekenden zullen treffen en daarnaast zullen zij hier graag zichzelf willen “showen”. Juist bij deze gelegenheden komen de beveiligers dan ook met de mensen uit het criminele milieu in aanraking. Het komt regelmatig voor dat de beveiligers gevraagd wordt werkzaamheden voor hen te gaan verrichten. Het werken in de horecabeveiliging kan gezien worden als een baan waarmee snel relatief veel geld verdiend kan worden. Daarnaast kan dit werk dienen als opstap naar een ander soort “banen”, waarbij nog sneller veel geld verdient kan worden. Mensen zoals deze vechtsporters, moeten stevig in hun schoenen staan om nee te zeggen tegen de aangeboden werkzaamheden – waarmee op snelle manier veel geld wordt verdiend – binnen het criminele milieu (2, 6).

Naast de horecabeveiliging werkt een grote groep vechtsporters in de persoonsbeveiliging. Net als ministers en leden van het koninklijk huis, hebben ook topfiguren uit het criminele milieu vaak persoonbeveiligers in dienst. Wanneer vechtsporters bij dergelijke personen als beveiligers in dienst zijn, is het de vraag wanneer zij zelf tot het criminele milieu behoren. Is het genoeg dat zij in dienst zijn van een zogenaamde crimineel of moeten zij zelf eerst criminele gedragingen gaan vertonen? Vechtsporters kunnen dus door middel van hun beveiligingswerk gemakkelijk toetreden tot dit criminele milieu (7).

Gevoel

Tijdens het veldonderzoek stuitte ik regelmatig op situaties, waarbij mijn gevoel dat deze situaties opriepen, niet direct te duiden was. Het uiterlijk en de gedragingen van de mensen waarmee ik op dergelijke momenten in aanraking kwam, gaven mij reden te denken dat hier sprake was van mensen die in het criminele milieu verkeerden. De vele tatoeages, type kleding, kettingen, groot papiergeld en vooral ook het gesmoes, gaven mij dergelijke gevoelens. Indien de conclusie die ik uit mijn waarnemingen trek juist is, is het duidelijk dat vechtsporters regelmatig in contact komen met het criminele milieu. Zij hoeven hier zelf geen actie voor te ondernemen; het milieu en de mogelijkheden komen op hen af.

Aanwezigheid op vechtsportgala's

Ook uit de interviews bleek dat de kansen om op het verkeerde pad te belanden, zowel tijdens als na de vechtsportcarrière voor het oprapen liggen. Vechters hoeven hier niet naar te zoeken; de mogelijkheden dienen zichzelf aan (2,5,8). Het lijkt dat een gedeelte van de mensen die in het criminele milieu verkeren, graag op vechtsportgala's vertoeven. Enkele voorbeelden hiervan zijn reeds in hoofdstuk 4 naar voren gekomen.

De reden dat mensen die in het criminele milieu verkeren graag op vechtsportgala's komen, heeft waarschijnlijk te maken met het reeds hiervoor genoemde fenomeen van "zien en gezien worden". Het gros van deze toeschouwers komt niet vanwege de sport zelf. Bij sommige vechtsporten is sprake van veel uiterlijk vertoon. Men heeft opvallende auto's, draagt veel sieraden en tatoeages en de mannen worden omringt door sexy vrouwen. Binnen bepaalde criminele milieus wordt ook veel belang gehecht aan uiterlijk vertoon. Naast het "showen" van hun rijkdom en vrouwen, lijkt het er op dat zij ook graag gezien worden met vechtkampioenen. Wellicht omdat de kracht van de vechtsporter ook op hen afstraalt (4, 7). De machocultuur van de vechtsportwereld, die bestaat uit machogedraging, -normen en – idealen, waarbij veel waarde wordt gehecht aan fysieke kracht en stoerheid, sluit naadloos aan bij de ideeën van enkele mensen uit het criminele milieu.

Hoofdstuk 6   Beantwoording onderzoeksvragen

In hoofdstuk 2 zijn de subculture theorie en de sociaal leren theorie nader beschreven. Aan de hand van deze twee theorieën is vervolgens de relatie tussen vechtsport en criminaliteit geschetst. Uit de kern van deze relatie tussen vechtsport en criminaliteit zijn vier onderzoeksvragen tot stand gekomen. Deze onderzoeksvragen worden in het huidige hoofdstuk beantwoord. Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5.

Het onderzoek is gebaseerd op vijf onderzoeksvragen, die corresponderen met de volgende paragrafen.

6.6.   Wat was er voor de persoon het eerst, deelname aan de vechtsport of deel uitmaken van het criminele milieu?

Uit de verschillende casus blijkt dat in de meeste gevallen de vechtsporters pas in de loop van hun vechtsportcarrière, of zelfs aan het eind daar van of er na, criminele gedragingen gaan vertonen. Deze criminele gedragingen openbaren zich bij de meeste vechtsporters pas na hun dertigste levensjaar, bijvoorbeeld doordat zij met justitie in aanraking komen of geliquideerd worden. De vechtsporters zijn dan gemiddeld ruim vijftien jaar bezig met het beoefenen van een vechtsport. Meerdere vechtsporters kennen een moeilijke en/of arme jeugd. Desondanks is van slechts één vechtsporter bekend dat hij reeds op jonge leeftijd (meermalen) uit huis is geplaatst, aangezien zijn gedrag thuis en op school niet langer te handhaven was.

Van enkele vechtsporters is het duidelijk dat zij via hun contacten uit de vechtsportwereld en/of de (vecht)sportschool in contact zijn genomen met het criminele milieu. Het blijkt dat binnen de vechtsportwereld de mogelijkheden om op het criminele pad te raken voor het oprapen liggen. De vechtsporter kan gemakkelijk met deze mogelijkheden in aanraking komen, zonder dat hij reeds eerdere contacten heeft met personen uit het criminele milieu.

Uit het onderzoek volgt dat de meeste vechtsporters pas nadat hun vechtsportcarrière is geëindigd daadwerkelijk terecht komen in het criminele milieu. Wellicht hebben zij reeds langere tijd connecties met personen uit dit milieu, maar het zelf actief zijn vangt pas aan bij het eind van hun wedstrijdcarrière.

6.7. Hoe verdienen vechtsporters de kost?

De vechtsporters die in dit onderzoek naar voren komen, hebben allen een goede vechtsportcarrière gehad en wonnen veel wedstrijden. Juist met het winnen van wedstrijden wordt veel geld verdiend. Vooral in de beginjaren van iemands wedstrijdcarrière lijkt het noodzakelijk naast de vechtsport een bijbaan te hebben. Op het hoogtepunt van de vechtsportcarrière lijken de meeste vechtsporters voldoende te verdienen met het winnen van wedstrijden, zodat zij geen baan meer naast hun vechtsportcarrière hoeven te hebben.

Van de groep vechtsporters die niet rond kan komen van hun vechtsportcarrière, werkt de meerderheid in de beveiliging (voornamelijk in de persoonsbeveiliging en in de horecabeveiliging). Zo stond Dolman aan het hoofd van een beveiligings- en portiersnetwerk dat op de Wallen opereerde en werkte Brilleman als lijfwacht. Eén van de vechtsporters uit dit onderzoek (Smulders) richtte reeds in het begin van zijn vechtsportcarrière een eigen sportschool op.

Naast de beveiliging blijkt ook de “transport”sector een bron van inkomsten te zijn voor veel vechtsporters. Op deze manier kunnen vechtsporters relatief eenvoudig snel geld verdienen. Met transportwerkzaamheden wordt niet bedoeld op werkzaamheden als vrachtwagen- of taxichauffeur, maar louche werkzaamheden als koerier in de ruimste zin van het woord. Vaak worden vechtsporters gebruikt als koerier van drugs of moeten zij grote sommen geld wegbrengen of ophalen. Voor deze werkzaamheden alleen is het niet nodig sterk te zijn. Dat zij toch voor degelijke werkzaamheden worden gevraagd heeft tweeërlei redenen. Ten eerste is het uiteraard veilig een sterk (ogend) persoon op pad te sturen; mocht er immers iets gebeuren, dan is op deze wijze de kans groot dat diegenen zich zal kunnen verdedigen en de “handelswaar” veilig zal kunnen stellen. Daarnaast worden zij voor dergelijke werkzaamheden gevraagd, omdat dit als opstap kan dienen voor belangrijk(er) beveiligingswerk. Op deze wijze heeft de opdrachtgever reeds een idee over de betrouwbaarheid van iemand. Lubbers in een voorbeeld van een vechtsporter die zich aan het eind van zijn vechtsportcarrière is gaan bezighouden met drugstransport, of hij hier ook tijdens zijn carrière mee bezig was is onbekend.

Ook binnen de vechtsportwereld zelf bestaan mogelijkheden voor de vechtsporters om extra geld te verdienen, bijvoorbeeld door training te geven op een vechtsportschool.

6.8. Welke carrièremogelijkheden hebben (bekende) vechtsporters na, dan wel naast, hun sportcarrière?

De meeste vechtsporters hebben een opleiding genoten. Deze opleidingen variëren van de LTS tot de HBS en het behalen van een MO-akte. Twee van de vechters hebben een opleiding in de richting van sport en lichamelijke opvoeding gevolgd. Gezien het feit dat de meeste vechtsporters, ondanks hun intensieve trainingsprogramma, een opleiding hebben genoten, kan niet gesteld worden dat zij weinig mogelijkheden naast hun vechtsportcarrière hadden. De opleiding die zij hebben genoten, zorgt voor een bepaalde basis, waardoor vechtsporters ook aan het eind van hun vechtsportcarrière iets hebben om op terug te vallen. Ook wanneer zij geen baan ambiëren in de richting van hun opleiding, zullen zij de (algemene) kennis die zij met hun opleiding vergaard hebben, kunnen gebruiken.

Zoals gezegd, werken vechtsporters na en naast hun vechtsportcarrière regelmatig in de beveiliging. Vaak krijgen komen zij aan zulke banen via hun contacten op de sportschool. Met de uitstraling en kracht die vechtsporters hebben, is het ook niet verwonderlijk dat zij dergelijke banen aangeboden krijgen.

Vooraf vechtsporters die een opleiding in sport en lichamelijke opvoeding hebben gevolgd, lijken na en naast hun vechtsportcarrière ook daadwerkelijk te werken in deze sector. Vechtsporters die in een volledig andere richting een opleiding hebben gevolgd, lijken geen baan in het verlengde van hun studie te zoeken. Een enkeling heeft kortstondig gewerkt in het verlengde van zijn studie. De meesten hebben echter geen reguliere arbeidservaring op het gebied van de genoten opleiding. Uit de casusbeschrijvingen en de interviews blijkt dat veel vechtsporters naast, maar met name na hun vechtsportcarrière, een eigen (vecht)sportschool beginnen of in ieder geval vechtsportlessen geven. Dolman, Ruska, Smulders, Royers en Bluming zijn allen vechtsporters die na hun wedstrijdcarrière onder andere geld bleven verdienen met het geven van vechtsportlessen. Veel grote kampioenen verdienen tijdens hun vechtsportcarrière genoeg geld om uiteindelijk een eigen sportschool op te richten. Ook de bekendheid van de naam die ze in de loop der jaren hebben opgebouwd, speelt hierbij een grote rol. Door hun bekendheid krijgen zij immers relatief gemakkelijk leden.

Ondanks dat de meeste vechtsporters een opleiding hebben gevolgd, waar zij op terug kunnen vallen, lijkt het feit dat zij jaren in de machowereld van de vechtsport hebben verkeerd, hen soms problemen op te leveren. Deze zeer individueel gerichte machocultuur

kan er toe leiden dat vechtsporters weinig sociaal ontwikkeld zijn. Vanwege dit gebrek aan ontwikkeling kan het voor vechtsporters lastig zijn een “normale” baan te vinden. Zij zijn immers gewend weinig te praten, met hetzelfde type mensen op te gaan en zichzelf voorop te stellen. Op de reguliere arbeidsmarkt zullen zij tegen allerlei problemen oplopen, zij kunnen niet langer individualistisch, hard en stoer blijven handelen.

6.9. Wat voor een soort positie bekleden vechtsporters in het criminele milieu?

De vechtsporters, zoals deze in hoofdstuk 4 zijn beschreven, zijn in de loop van hun vechtsportcarrière aantoonbaar in het criminele milieu beland of hebben hier in ieder geval in enige mate mee te maken gehad. Zij vertonen uiteraard niet allen dezelfde criminele gedragingen. Sommigen begeven zich op het pad van de drugscriminaliteit en geweldsdelicten. Anderen proberen inkomsten te genereren via afpersing en diefstal.

Zoals reeds eerder aan de orde is gekomen, verdienen veel vechters tijdens en na hun vechtsportcarrière de kost in de beveiliging. Velen zijn werkzaam als portier in de horecabeveiliging of als persoonsbeveiliging. Als persoonsbeveiliging werken zij regelmatig voor mensen uit het criminele milieu. Zoals bijvoorbeeld André Brilleman, die werkte als lijfwacht van Klaas Bruisma. De werkzaamheden als portier beperken zich niet enkel tot legale uitgaansgelegenheden. Ook gokhuizen en seksclubs, waar in sommige gevallen aantoonbaar illegale activiteiten plaatsvinden, maken gebruik van portiers. Hierbij kan gedacht worden aan Chris Dolman die als ordehandhaver op de Amsterdamse Wallen werkte en daarbij als portier bij verschillende seksclubs werkzaam was.

Wanneer vechtsporters deel uitmaken van een criminele groepering, lijken zij nooit aan het hoofd van deze groepering te staan. Zij zijn bijvoorbeeld werkzaam als bodyguard voor het hoofd van de organisatie en voeren daarnaast diverse hand- en spandiensten voor hem uit. Het lijkt er op dat de hoofdmoot van hun criminele gedragingen op dat moment bestaat uit gewelddadig gedrag. Enkele vechtsporters lijken na verloop van tijd op te klimmen tot een positie als rechterhand van het hoofd van de organisatie. Hierbij zijn zij niet langer enkel van nut vanwege hun kracht, al blijft dit de kern van hun bestaan en hun belangrijkste doel voor de organisatie.

6.10. Waar hebben de vechtsporters de benodigde kennis en vaardigheden voor hun criminele carrière opgedaan?

Zoals gezegd werken vechtsporters veelvuldig in de beveiliging. Belangrijke componenten van het beveiligingswerk zijn (onder meer) observeren en gevaarlijke situaties inschatten, anderen op afstand houden, eventueel met geweld. Het moge duidelijk zijn dat vechtsporters dergelijke vaardigheden hebben ontwikkeld en daardoor bij uitstek zijn geschikt voor het verrichten van beveiligingswerkzaamheden in het criminele milieu.

Zoals eerder besproken kenmerkt de vechtsportwereld zich door een zogenaamde macho-cultuur. Binnen deze cultuur gelden bepaalde omgangsvormen, waarbij sterke waarde wordt gehecht aan machogedragingen, fysieke kracht en stoerheid. Dezelfde gedragskenmerken spelen ook een belangrijke rol in het criminele milieu. Immers, dergelijke gedragskenmerken spelen niet alleen (zoals ook in de vechtsportwereld) een rol bij de gebruikelijke omgangsvormen, maar hebben daarnaast ook een functioneel karakter. Het behoeft geen uitleg dat machogedrag van pas komt bij intimidatie, bedreiging, afpersing en het plegen van (andere) gewelddadige delicten.

Hoofdstuk 7   Conclusie en aanbevelingen

7.1   Samenvatting van het onderzoek

Uit een Noors onderzoek blijkt dat deelname aan krachtsporten en vechtsporten kan leiden tot een toename of verergering van iemands antisociale verwickelingen. De oorzaak voor deze toename is tweeërlei. Ten eerste speelt het herhaaldelijk in contact komen met een zogenaamde “machocultuur” een grote rol. Daarnaast is de uitoefening van de kracht- of vechtsport zelf sterk van invloed. Deze twee mechanismen, die van invloed zijn op iemands antisociale verwickelingen, kunnen vertaald worden naar twee criminologische theorieën: de subculture benadering en de sociaal leren theorie.

De machocultuur, waarmee een vechtsporter herhaaldelijk in contact komt, behelst macho-gedragingen, -normen en -idealen, met een sterke focus op spieren, fysieke kracht en een geloof in de waarde van stoerheid en misschien ook in het overtreden van maatschappelijke normen. Deze machocultuur kan gezien worden als een subcultuur, waarbij de normen en waarden gemakkelijk door de gehele subgroep (en dus ook door individuele vechtsporters) overgenomen kunnen worden. Hierdoor zal het belang van fysieke kracht en stoerheid steeds belangrijker voor de individuele groepsleden kunnen worden.

Het beoefenen van vechtsporten zorgt er voor dat agressieve gedragsrepertoires eigen gemaakt worden. De opgedane vechtervaringen verbeteren niet slechts iemands vaardigheden in het vechten, maar zorgen ook voor een toename van het totaal aantal agressieve en antisociale gedragingen. Daarnaast wordt men binnen de vechtsport blootgesteld aan een veelheid van positieve definities ten aanzien van agressief gedrag. Dit zal niet alleen zorgen voor een toename van de antisociale en agressieve gedragingen binnen de trainingssituatie, maar ook daar buiten.

Ondanks dat het Noorse onderzoek betrekking heeft op jeugdigen, lijkt een relatie tussen vechtsport en crimineel gedrag ook bij volwassen vechtsporters te bestaan. Uit de landelijke media is het immers, zonder al te veel moeite, mogelijk een lange lijst op te stellen met namen van vechtsporters, die in meer of mindere mate met het criminele milieu in aanraking zijn gekomen.

Van een aantal van dergelijke vechtsporters is in dit onderzoek de casus geschetst. Deze vechtsporters zijn veelal aan het eind van hun vechtsportcarrière in het criminele milieu beland.

Daarnaast heeft dit onderzoek getracht de vechtsportwereld nader in kaart te brengen door middel van veldwerkonderzoek en interviews. Uit dit onderzoek blijkt allereerst dat een groot verschil bestaat tussen de beoefenaars van de verschillende vechtsporten. Voornamelijk lijkt een verschil te bestaan tussen de beoefenaars van de oude traditionele vechtsporten als judo en karate en de jongere sporten zoals kickboksen en MMA. Bij deze jongere vechtsporten lijkt de sport met name om het winnen van gevechten te gaan. Het is niet noodzakelijk eeuwenoude technieken tot in de finesses te beheersen, zolang de vechter maar genoeg technieken beheerst om een gevecht te winnen.

Binnen de vechtsportwereld, en dan met name bij de jongere vechtsporten zoals kickboksen en MMA, vindt het vechten in competitieverband over het algemeen plaats door middel van een vechtsportgala. Voor de organisatie van dergelijke vechtsportgala's zijn sponsors noodzakelijk. Het vinden van sponsors is echter vaak problematisch, omdat gerenommeerde bedrijven niet als sponsor van vechtsportgala's willen optreden. Vechtsportgala's die moeilijkheden hebben met het vinden van sponsors, zoeken vaak hun toevlucht tot de wat schimmigere bedrijven zoals coffeeshops, *grow shops* en seksclubs. Bij vechtsportgala's, in tegenstelling tot bijvoorbeeld judo en karatewedstrijden, wordt veel aandacht besteed aan de entourage. Rond de ring bestaat een vipgebied, vol tafels en stoelen. Hier hebben alleen de vipgasten toegang. Zij kopen geen normaal toegangskaartje, maar betalen voor een aantal zitplaatsen rondom een tafel inclusief eten en drinken. Binnen het vipgebied lijkt regelmatig "fout volk" te zitten. Ook zij worden met veel egards behandeld; zij zorgen immers voor de noodzakelijke inkomsten om het vechtsportgala draaiende te houden. Zowel bij de normale toeschouwers van vechtsportgala's, als bij de vipgasten, speelt "zien en gezien worden" een grote rol.

Uit het onderzoek blijkt dat enkel de top van de vechtsportwereld kan leven van de sport. Veel vechtsporters zijn na(ast) hun vechtsportcarrière werkzaam in de horecabeveiliging en/of persoonbeveiliging. Via dergelijke banen lijken zij in contact te staan met het criminele milieu.

7.2 Conclusie: Bestaat een relatie tussen vechtsport en het criminele milieu?

Het lijkt er op dat de meeste vechtsporters pas gedurende hun vechtsportcarrière of aan het eind hiervan met het criminele milieu in aanraking komen.

Vechtsporters maken jaren deel uit van de machocultuur die binnen de vechtsportwereld hangt. Hierdoor hechten zij veel waarde aan bijvoorbeeld fysieke kracht en stoerheid. Het vertonen van gewelddadig gedrag, is een wijze waarop dergelijke waarden geuit kunnen worden. Het tonen van iemands kracht staat logischerwijs centraal binnen de vechtsportwereld, dit wordt bewonderd en aangemoedigd.

Wanneer vechtsporters niet van de vechtsport zelf kunnen leven, zijn zij genoodzaakt een bijbaan te zoeken. Velen hebben, vanwege hun kracht en uitstraling, een (bij)baan in de horecabeveiliging of persoonbeveiliging. Het lijkt er op dat de vechtsporters via deze banen contacten krijgen met het criminele milieu. Daarnaast doen zij tijdens hun vechtsportcarrière bepaalde kennis en vaardigheden op, die van belang zijn in het criminele milieu.

Veel vechtsporters lijken via hun contacten in de vechtsportwereld met het criminele milieu in aanrakingen te komen. De kennis, vaardigheden en ervaringen die zijn tijdens hun vechtsportcarrière hebben opgedaan, komen hen op dat moment goed van pas. Het lijkt er dan ook op dat positief geantwoord kan worden op de vraag of een relatie bestaat tussen vechtsport en criminaliteit. De vechtsportwereld is uitermate geschikt om te dienen als *stepping stone* naar het criminele milieu.

Hierbij dient echter een kantekening geplaatst te worden. Uit de voorgaande hoofdstukken komt telkens het begrip beveiligingswereld aan bod. In de relatie tussen vechtsport en criminaliteit die uit dit onderzoek naar voren komt, lijkt de beveiligingswereld hier een grote rol in te spelen.

7.3 Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

In het onderhavige onderzoek is getracht te onderzoeken of daadwerkelijk een verband bestaat tussen vechtsport en criminaliteit. Het mogelijke bestaan van een dergelijk verband werd afgeleid uit de talloze in de media bekende vechtsporters die op enig moment met justitie in aanraking zijn gekomen. Veel van de informatie die in dit onderzoek naar voren is gekomen heeft betrekking op werkzaamheden in de horecabeveiliging en persoonbeveiliging. Het lijkt er dan ook op dat juist de beveiligingswereld een belangrijke schakel kan zijn tussen de vechtsporters en het criminele milieu.

Om meer zicht te krijgen op het criminele milieu en de wijze waarop men hierin verzeild raakt, lijkt het nuttig de beveiligingswereld nader te onderzoeken. Gezien het feit dat de

werknemers in de beveiligingswereld praktisch allemaal aan vechtsporten en/of krachtsporten doen, speelt de vechtsportwereld (dan wel krachtsportwereld) hierbij natuurlijk een niet te verwaarlozen rol.

Daarnaast is dit onderzoek uitgegaan van het begrip vechtsport in zijn algemeen. Gaandeweg is gebleken dat een groot verschil bestaat tussen de meer traditionele vechtsporten en de jongere sporten zoals kickboksen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld judo en karate, wordt de kickboksport gedomineerd door allochtone vechtsporters. Veel van de vechtsporters op wie het huidige onderzoek is gebaseerd, hebben op enig moment de (over)stap gemaakt naar het kickboksen. Wellicht is het niet zozeer de vechtsportwereld als geheel waar naar gekeken, zou moeten worden, maar juist naar het kickboksen sec. Bijvoorbeeld naar de achterliggende oorzaken waarom men kiest voor de kickboksport in plaats van bijvoorbeeld judo of karate.

In dit onderzoek is enkel naar de Nederlandse situatie gekeken. Vechtsport is echter net als criminaliteit een grensoverschrijdende bezigheid. Hoogst waarschijnlijk kan veel van de informatie die in dit onderzoek naar boven is gekomen, ook in andere landen gevonden worden. Een nader onderzoek, waarbij niet enkel Nederlandse casus worden bestudeerd maar ook casus uit andere landen, zou meer duidelijkheid kunnen geven over de mogelijke relatie tussen vechtsport en criminaliteit en in hoeverre dit regiogebonden is.

Tot slot zou verder onderzoek gedaan kunnen worden naar de relatie tussen het criminele milieu en andere sporten. De mensen die bij vechtgala's in het vipgebied te vinden zijn, zitten wellicht bij voetbalwedstrijden in de vipboxen. Ondanks dat op het eerste oog weinig sporten een relatie lijken te hebben met het criminele milieu, wil dit niet zeggen dat een dergelijke relatie niet bestaat.

Literatuurlijst

Bluming, J. (2000). *Jon Bluming. Van straatschoffie tot 10^e Dan*. De Bilt: Jon Bluming.

Bottenburg, van, M. & Heilbron, J. (1996). *De verharding van het wedstrijdvechten*. Amsterdam: Onderzoeksbureau Diopter

Brake, M. (1985). *Comparative youth culture. The Sociology of Youth Cultures and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. London: Routledge & Kegan Paul plc.

Bruinsma, G.J.N. (2001). Differentiële associatie en sociaal leren, in: E. Lissenberg, S. van Ruller & R. van. Swaaningen (red.), *Tegen de Regels IV. Een inleiding in de criminologie*. Nijmegen: Ars Aequi Libri.

Burgers, W. (1997). *'Fast' Eddy Smulder*. Zutphen: Alpha.

Endresen, I.M & Olweus, D. (2005). Participation in power sports and antisocial involvement in preadolescent and adolescent boys. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46 (2), 468-487.

Frank, S. & Elchardus, M. (2001). *De speelplaats als cultureel centrum. De beleving van de leefwereld van jongeren*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.

Hoeven, Van der, R. (2005). De mythe van de onschuldige penoze vermoord. *De Groene Amsterdammer*, 2005 (52).

Leistra, G. (2005) Misdad: veel minder moorden. *Elsevier*, 1 januari 2005.

Lünnemann, K.D. & Bruinsma, M.Y. (2005), *Geweld binnen en buiten. Aard, omvang en daders van huiselijk en publiek geweld in Nederland*. Den Haag: WODC.

Middelburg, B. & Vugts B. *De oorlog in de Amsterdamse onderwereld*. Amsterdam: Nieuw Amsterdam.

Theeboom, M. (2002). Vechtsporten; leren vechten of...leren niet vechten? *Justitiële verkenningen*, 28 (3), 72-83.

Vold, G.B., Bernard, T.J. & Snipes J.B. (2002). *Theoretical Criminology*. New York: Oxford University Press.

Wolfgang, M.E. & Ferracuti, F. (1967), *The Subculture of Violence. Towards an Integrated Theory in Criminology*. Londen: Tavistock Publications Limited.

Wittebrood, K., Veldheer, V. (2005). Partnergeweld in Nederland. Een secundaire analyse van de Intromart-onderzoeken naar huiselijk geweld. *Tijdschrift voor Criminologie*, 2005, 47 (1), 3-23.

Zoetenman, L. & Zwarts, C. (1984), *Rudy Koopmans. In de ban van de ring*. Leiden: Uitgeverij Batteljee & Terpstra.

Krantenartikelen

NRC Handelsblad, 13 mei 1991
AD, 11 februari 1993
ANP, 30 november 1993
AD, 4 januari 1995
NRC Handelsblad, 5 februari 1996
NRC Handelsblad, 21 maart 1998
Het Parool, 4 april 1998
Rijn en Gouwe, 17 september 1998
NRC Handelsblad, 21 september 1998
Het Parool, 19 augustus 1999
AD, 2 oktober 1999
De Telegraaf, 25 november 1999
De Gelderlander, 22 mei 2000
Rijn en Gouwe, 4 juli 2000
NRC Handelsblad, 15 december 2000
De Telegraaf, 1 november 2001
De Telegraaf, 2 november 2002
AD, 9 juli 2003
De Volkskrant, 20 september 2003
De Volkskrant, 9 oktober 2003
Het Parool, 22 september 2004
De Volkskrant, 23 september 2004
Het Parool, 27 september 2004
De Telegraaf, 25 januari 2005
NRC Handelsblad, 29 januari 2005
De Volkskrant, 28 april 2005
De Telegraaf, 25 september 2005
Het Parool, 25 februari 2006
De Telegraaf, 16 maart 2006
AD, 30 september 2006
De Telegraaf, 19 november 2006
NB/De Stem, 18 januari 2007

Documentaire

Dames, R. (2002) *Ruud & Ria, Tot de dood ons scheidt. 1991-2002*. Rotterdam: Roaring Films.

Televisie-uitzending

Vries, De, P.R. (2007), *Peter R. de Vries, misdaadverslaggever. De moord op de wereldkampioen*. SBS6.

Simek, M. (2004), *Winnen van jezelf: Wim Ruska. Simek ontmoet kampioenen*. RVU educatieve omroep.

Internetbronnen

www.google.com

www.wikipedia.nl

Andre Brilleman, <http://stevenbrown.web-log.nl/stevenbrown/2007/01/andre_brilleman.html>, 21 februari 2007.

Chris Dolman, <<http://www.rings.nl/index.php?action=content&content=chrisdolman>>, 21 februari 2007.

In Memoriam Nordin ben Salah, <<http://fightingnordin.com/nl/fightingnordin/nor-bionl.htm>>, 8 augustus 2006.

K-1 Official Website, <<http://www.k-1.co.jp/k-1gp/atop.htm>>, 23 mei 2007.

Neerlands hoop in bange dagen

<http://www.boksnieuws.com/Boksnieuws_NederlandseBokssport.htm>, 16 februari 2007.

Peter "Hurricane" Smit is nog lang niet dood <http://misdaadjournalist.web-log.nl/misdaadjournalist/2006/03/peter_smit_the_.html>, 21 februari 2007.

Tijd voor Vechtsport <<http://www.knkf.nl/tijdvoorvechtsport/tijdvoorvechtsport>>, 4 december 2006.

Wim Ruska, de man die nooit de eer kreeg die hij verdiende <<http://www.freewebs.com/wim-ruska/biografieruska.htm>>, 14 juli 2007.